

OP Ryhmän osavuosisikatsaus
1.1.–30.9.2021

OP Ryhmän osavuositiedot 1.1.–30.9.2021:

Tulos ennen veroja 858 miljoonaa euroa – asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat vahvasti

Tulos ennen veroja 1–9/2021	Korkokate 1–9/2021	Vakuutuskate 1–9/2021	Nettopalkkio- tuotot 1–9/2021	CET1- vakavaraisuus 30.9.2021
858 milj. €	+1 %	+14 %	+12 %	19,0 %

- Tulos ennen veroja parani 63 % 858 miljoonaan euroon (526).
- Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 7 % 2 274 miljoonaan euroon (2 116). Korkokate kasvoi 1 % 971 miljoonaan euroon (960), vakuutuskate 14 % 542 miljoonaan euroon (476) ja nettopalkkiotuotot 12 % 761 miljoonaan euroon (679).
- Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat vertailukaudesta 128 miljoonaa euroa 204 miljoonaan euroon (76).
- Yhteensä tuotot kasvoivat 14 % 2 573 miljoonaan euroon (2 268).
- Kulut, 1 420 miljoonaa euroa (1 414), olivat vertailukauden tasolla.
- Saamisten arvonalentumiset, 95 miljoonaa euroa (183), olivat 0,13 % (0,25) luotto- ja takauskannasta. Vertailukaudella saamisten arvonalentumisia kasvattivat koronaviruspandemian vaikutukset luottokannan laatuun ja sääntelymuutoksesta johtuva maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto.
- OP Ryhmän luottokanta kasvoi vuodessa 1 % 95 miljardiin euroon (94) ja talletukset 6 % 75 miljardiin euroon (71).
- CET1-vakavaraisuus oli 19,0 % (18,9).
- Vähittäispankin tulos ennen veroja parani 224 miljoonaan euroon (100). Korkokate kasvoi 3 % ja nettopalkkiotuotot 8 %. Saamisten arvonalentumiset laskivat 48 miljoonaa euroa 70 miljoonaan euroon (118). Luottokanta kasvoi vuodessa 2 % ja talletukset 6 %.
- Yrityspankin tulos ennen veroja parani 356 miljoonaan euroon (221). Korkokate kasvoi 3 %, nettopalkkiotuotot 38 % ja sijoitustoiminnan nettotuotot 23 %. Saamisten arvonalentumiset laskivat 41 miljoonaa euroa 25 miljoonaan euroon (66).
- Vakuutuksen tulos ennen veroja parani 380 miljoonaan euroon (195). Vakuutuskate kasvoi 14 % 552 miljoonaan euroon (485). Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 127 miljoonaa euroa 135 miljoonaan euroon (8). Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde parani 81,8 %:iin (86,0).
- Muun toiminnan tulos ennen veroja oli -70 miljoonaa euroa (39). Vertailukaudella Vallilan kiinteistön myynti paransi tulosta 96 miljoonaa euroa.
- Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset olivat 157 miljoonaa euroa (194). OP-bonusten kertymiseen tehtiin muutoksia 1.11.2020 alkaen.
- OP Ryhmä maksoi Tuotto-osuuksien korot vuodelta 2020 Tuotto-osuuksien haltijoille 4.10.2021. OP Ryhmä on noudattanut voitonjaossaan EKP:n suositusta, jonka voimassaolo päättyi 30.9.2021.
- OP Ryhmään kuuluva Pohjola Vakuutus Oy myy Pohjola Sairaala Oy:n Pihlajalinna Terveys Oy:lle 31,8 miljoonalla eurolla. Yrityskaupan toteutuminen edellyttää Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksynnän.
- OP Ryhmä paransi tulostuloksiaan vuodelle 2021 pörssitiedotteella 16.8.2021. Vuoden 2021 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2020 tulos. Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

OP Ryhmän avainlukuja

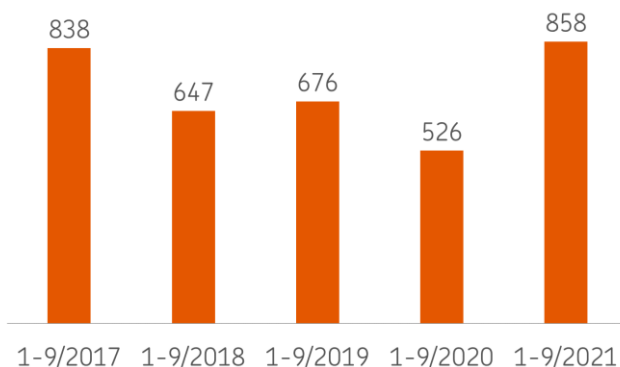
	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Tulos ennen veroja, milj. €	858	526	63,1	785
Vähittäispankki	224	100	123,3	115
Yrityspankki	356	221	60,6	349
Vakuutus	380	195	95,4	348
Muu toiminta	-70	39	-278,8	3
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille, milj. €	-157	-194	-	-255
Oman pääoman tuotto (ROE), %	6,9	4,4	2,5*	5,0
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	8,1	6,0	2,1*	6,6
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,56	0,36	0,20*	0,42
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,66	0,49	0,16*	0,55
	30.9.2021	30.9.2020	Muutos, %	31.12.2020
CET1-vakavaraisuus, %	19,0	18,3	0,7*	18,9
Luottokanta, mrd. €	95,2	94,2	1,1	93,6
Talletukset, mrd. €	74,6	70,7	5,5	70,9
Järjestämättömät saamiset vastuista, %**	2,4	2,1	0,3*	2,5
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,13	0,25	-0,12*	0,23
Omistaja-asiakkaat (1 000)	2 045	2 021	1,2	2 025

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2020 vastaavien jaksosten lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2020 lopun tilannetta, ellei toisin mainita.

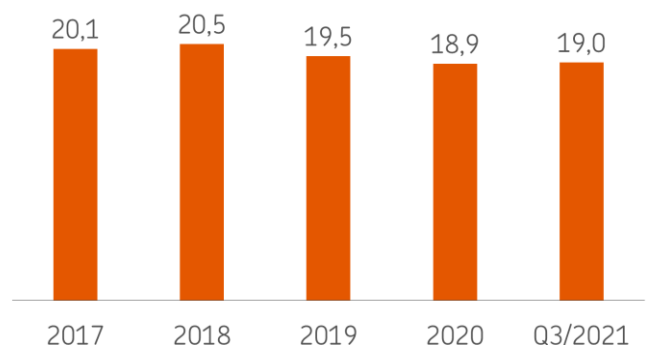
*Suhdeluvun muutos

** Tunnusluvun sisältöä ja nimeä on muutettu Q1/2021. Vertailutiedot on oikaistu. Muutoksesta kerrotaan tarkemmin osavuositiedot Riskiasema-kappaleen Lainanhoitajastot ja järjestämättömät saamiset -taulukon alla.

Tulos ennen veroja, milj. €

Ydinvakavaraisuussuhde (CET1), %

Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit

OP Ryhmän asiakasliiketoiminta kehittyi vuoden kolmannella neljänneksellä edelleen vahvasti. Tammi–syyskuun tulos oli erinomaisella tasolla, 858 miljoonaa euroa, kasvaen edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 63 prosenttia. Kaikkien kolmen liiketoimintasegmentin tulos parani merkittävästi.

Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 7 prosenttia erityisesti nettopalkkiotulojen kasvaessa ja vakuutuskatteen parantuessa. Lisäksi sijoitustoiminnan tuotot kasvoivat selvästi. Kulut pysyivät vertailukauden tasolla. Saamisten arvonalentumiset olivat viime vuotta matalammalla tasolla.

OP Ryhmän vakavaraisuus säilyi vahvalla tasolla. CET1-vakavaraisuus oli syyskuun lopussa 19,0 prosenttia ollen eurooppalaisten pankkien parhaimmistoa.

Sijoitusrahastosäästäminen kasvoi edelleen voimakkaasti. Tammi–syyskuussa OP:n rahastoihin tuli uusia osuudenomistajia noin 150 000 ja uusia säännöllisen säästämisen sopimuksia tehtiin yli 125 000. Elokuussa ylittyi 500 000 aktiivisen säästösopimuksen raja suoraan rahastoihin tehtävässä säännöllisessä säästämässä. Vastuulliset sijoitustuotteet kiinnostavat asiakkaita entistä enemmän: vuoden alusta suosituin rahasto on ollut OP-Ilmasto, jonka osuudenomistajien määrä on kasvanut syyskuun loppuun mennessä lähes 64 prosenttia. Myös osakekaupankäynti on ollut ennätysviikasta.

Vastuullisen liiketoiminnan merkitys korostuu OP Ryhmän strategiassa entisestään. Sidosryhmiemme kasvavat odotukset ja finanssialan vastuullisuuden sääntely ohjaavat integroimaan vastuullisuuden sijoitus- ja luotonmyöntöprosesseihin entistä tiiviimmin. Vastuullisten tuotteiden ja palveluiden osuus kasvaa jatkuvasti.

Osuuspankkien välisiä fuusiohankkeita on käynnissä ympäri Suomen. Pääkaupunkiseudulla Helsingin Seudun, Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan Osuuspankkien edustajistot päättivät kokouksissaan syyskuussa yhdistyä entistäkin kilpailu- ja palvelukykyisemmäksi osuuspankiksi. Yhdistymisen tärkeimpänä tavoitteena on asiakaskokemuksen parantaminen Suomen keskeisimmällä kasvualueella.

Strategiamme mukaisesti olemme yksinkertaistaneet merkittävästi keskusyhteisökonsernin rakennetta viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana ja saavuttaneet näillä toimenpiteillä selviä kustannussäästöjä. Rakennejärjestelyt saadaan valmiiksi vuoden loppuun mennessä.

Niin maailman kuin Suomenkin talouden toipuminen koronapandemian aiheuttamasta taantumasta jatkui kolmannella vuosineljänneksellä. Talous on elpymässä poikkeuksellisen nopeasti huolimatta vauhtia hidastavista ongelmista esimerkiksi tuotantoketjuissa. Koronaviruspandemia varjostaa kuitenkin yhä talouden näkymiä, ja huolta aiheuttaa myös energian hinnan kallistuminen, joka lisää riskiä inflaation pidempiaikaisesta kiihtymisestä. Rahoitusmarkkinoilla epävarmuus ja odotukset pitkien korkojen noususta ovat lisääntyneet.

Taloussuhdanteen käänne on edennyt niin nopeasti, että talouspolitiikka ei ole pysynyt täysin perässä. Poikkeuksellisen nopeasti etenevä taloussuhdanne on vaativa niin yrityksille kuin talouspolitiikalle. Valitettavasti Suomen taloudessa kiireellisesti tarvittavat rakenteelliset uudistukset tuntuvat lykkääntyvän, ja riskinä on sortuminen kilpailukykyä heikentäviin lyhytnäköisiin ratkaisuihin. Ilman rakenneuudistuksia Suomen talouden kasvupyrähdys uhkaa jäädä lyhytaikaiseksi.

OP Ryhmän osavuositiedote

1.1.–30.9.2021

OP Ryhmän avainlukuja.....	2
Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit.....	3
Toimintaympäristö.....	5
Tulos ja tase.....	6
OP Ryhmän toimenpiteet koronaviruskriisissä (COVID-19).....	8
Heinä–syyskuun keskeiset tapahtumat.....	8
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet.....	9
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen.....	9
Asiakkuudet ja asiakasedut.....	10
Yritysvastuu.....	10
Monikanavaiset palvelut.....	10
Vakavaraisuus.....	11
Riskiasema.....	13
Segmenttien tulos.....	19
Vähittäispankki.....	19
Yrityspankki.....	21
Vakuutus.....	23
Muu toiminta.....	26
Palvelukehittäminen.....	27
Henkilöstö.....	27
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	27
OP Osuuskunnan hallinto.....	29
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat.....	29
Loppuvuoden näkymät.....	29
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	31
Vakavaraisuustaulukot.....	34
Taulukko-osa	
Tuloslaskelma.....	36
Laaja tuloslaskelma.....	36
Tase.....	37
Oman pääoman muutoslaskelma.....	38
Rahavirtalaskelma.....	39
Segmenttiraportointi.....	40
Liitetaulukot.....	42

Toimintaympäristö

Maailmantalous jatkoi toipumistaan koronapandemian aiheuttamasta taantumasta kolmannella vuosineljänneksellä, vaikka elpymisvauhti alkoi vaimentua. Inflaatio kiihtyi euroalueella yli kolmen prosentin, kun energian hinta kallistui ja tilapäiset veronkevennykset päättyivät.

Euroopan keskuspankki ennakoii inflaation kiihtymisen olevan pääosin tilapäistä. Se ilmoitti syyskuussa vähentävänsä arvopaperiostojaan loppuvuonna ja ohjeistavansa jatkosta vasta joulukuussa.

Rahoitusmarkkinoilla pitkät korot laskivat kesällä, mutta kääntyivät uudelleen nousuun syksyllä. Osakemarkkinoiden myönteinen viire hiipui syyskuussa markkinoiden huolestuessa useista riskeistä, kuten energian hinnan kallistumisesta ja Kiinan kiinteistösektorin ongelmista.

Suomen talouden kehitys jatkui suotuisana. Kotitalouksien taloustilanne oli poikkeuksellisen myönteinen, ja työllisyys jatkoi kohenemista. Asuntomarkkinoiden viire säilyi vahvana mutta laantui hieman kevästä. Myös yritysten luottamus taloustilanteeseen oli hyvä, ja tilauskannat kasvoivat selvästi. Palvelusektorin toipuminen jatkui koronarajoitusten lieventyessä.

Talouden näkymät ovat suotuisat, mutta niitä varjostavat tuotantoketjujen ongelmat, kohoavat kustannukset ja koronapandemian yhä aiheuttama epävarmuus. Lyhyiden markkinakorkojen näkymä on vakaa myös ensi vuonna.

Lainakasvu hidastui 1,7 prosenttiin kesäkuun 2,1 prosentista. Hitaamman kasvun taustalla olivat yritykset, mutta myös kotitalouksien lainakasvu vaimeni. Yrityslainakasvu painui elokuussa -4,7 prosenttiin.

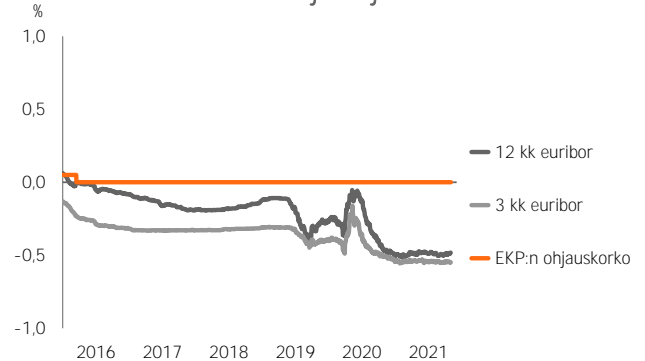
Asuntoyhteisöjen lainakasvu oli 5,0 prosenttia ja kotitalouksien 4,0 prosenttia vuodessa. Kotitalouslainojen kasvun ajurina toimineet asuntoluotot kasvoivat elokuussa samaa vauhtia kuin toisella vuosineljänneksellä, 4,2 prosenttia. Kulutusluottojen kasvu hidastui kolmannella neljänneksellä ja oli elokuun lopussa 1,6 prosenttia.

Talletusten kasvu hidastui 2,9 prosenttiin kesäkuun 4,8 prosentista. Yritystalletukset kasvoivat elokuussa 2,0 prosenttia ja kotitaloustalletukset 6,2 prosenttia.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen arvo kohosi vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä 4,3 miljardilla eurolla 153,3 miljardiin euroon. Heinä–elokuun vahvan kehityksen jälkeen syyskuussa sekä nettomerkinnot että arvomuutos painuivat miinukselle.

Vakuutustoimialalla alkuvuosi on sujunut suotuisissa merkeissä. Taloudellisen aktiviteetin toipuminen ei ole vielä nostanut korvauskuluja koronapandemiaa edeltäneelle tasolle, ja sijoitusmarkkina on ollut suotuisa.

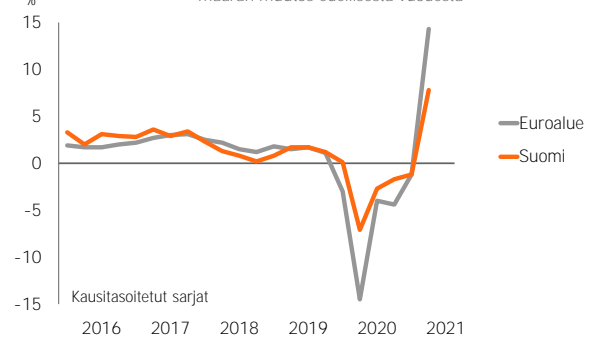
Euriborit ja ohjaukorko

Lähde: Suomen Pankki

BKT

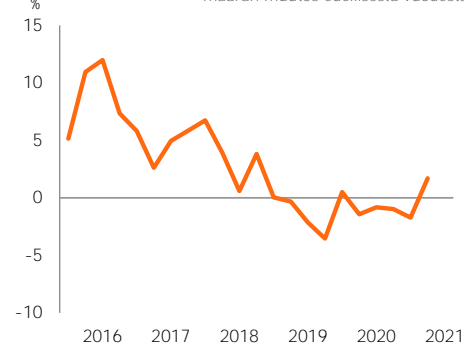
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lahteet: Eurostat, Tilastokeskus

Investoinnit Suomessa

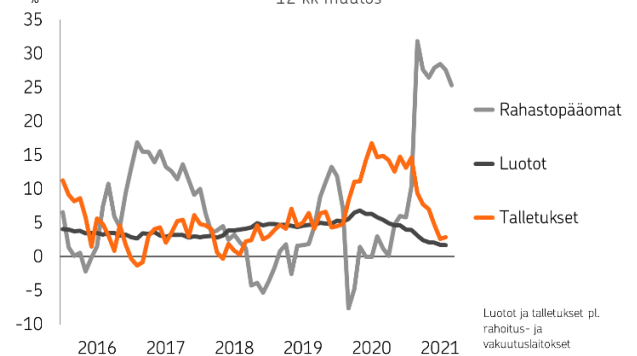
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus

Finanssialan volyymikehitys

12 kk muutos

Lähteet: Suomen Pankki, Suomen Sijoitus tutkimus Oy

Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	7–9/ 2021	7–9/ 2020	Muutos, %	1–12/ 2020
Tulos ennen veroja	858	526	63,1	297	239	24,0	785
Vähittäispankki	224	100	123,3	86	72	18,9	115
Yrityspankki	356	221	60,6	80	118	-32,5	349
Vakuutus	380	195	95,4	160	65	146,8	348
Muu toiminta	-70	39	-278,8	-19	-3	-	3
Tuotot							
Korkokate	971	960	1,1	331	315	4,9	1 284
Vakuutuskate	542	476	13,7	215	181	18,9	572
Nettopalkkiotuotot	761	679	12,0	249	224	11,1	931
Sijoitustoiminnan nettotuotot	253	31	716,2	-2	59	-104,2	184
Liiketoiminnan muut tuotot	47	121	-61,3	4	8	-49,5	132
Tuotot yhteensä	2 573	2 268	13,5	796	787	1,2	3 103
Kulut							
Henkilöstökulut*	656	594	10,4	195	179	9,0	715
Poistot ja arvonalentumiset	192	196	-2,1	64	67	-5,2	273
Liiketoiminnan muut kulut	573	624	-8,2	170	174	-2,6	852
Kulut yhteensä	1 420	1 414	0,5	429	421	1,9	1 839
Saamisten arvonalentumiset	-95	-183	-	-59	-17	-	-225
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-48	45	-207,9	42	-44	-	-3
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja- asiakkaille	-157	-194	-	-53	-65	-	-255

*Lakisääteisen työeläkevastuun loppuosan siirto laski vuoden 2020 eläkekuluja 96 miljoonaa euroa neljännellä vuosineljänneksellä.

Avainlukuja, milj. €	30.9.2021	31.12.2020	Muutos, %
Luottokanta	95 229	93 644	1,7
Asuntoluotot	40 952	40 036	2,3
Yritysluotot	22 510	22 587	-0,3
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	31 767	31 021	2,4
Takauskanta	3 697	3 100	19,3
Muut vastuut	15 369	13 941	10,2
Talletukset	74 613	70 940	5,2
Hallinnoitavat varat (brutto)	109 545	89 126	22,9
Sijoitusrahastot	31 354	27 598	13,6
Instituutioasiakkaat	38 715	25 330	52,8
Private Banking	26 856	24 888	7,9
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	12 620	11 310	11,6
Taseen loppusumma	171 657	160 207	7,1
Sijoitusomaisuus	23 258	23 562	-1,3
Vakuutusvelka	9 022	9 374	-3,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	34 391	34 706	-0,9
Oma pääoma	13 736	13 112	4,8

Tammi–syyskuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja oli 858 miljoonaa euroa (526). Tulos parani vertailukaudesta 332 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotot eli korkokate, vakuutuskate ja nettopalkkiotuotot kasvoivat vahvasti. Lisäksi tulosta paransi sijoitustoiminnan tuottojen kasvu sekä saamisten arvonalentumisten lasku.

Korkokate kasvoi 1,1 prosenttia 971 miljoonaan euroon. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 3,0 prosenttia ja Yrityspankki-segmentin 2,7 prosenttia. Sen sijaan Muu-toiminta-segmentin korkokate laski 18 miljoonaa euroa. OP Ryhmän luottokanta kasvoi vuodessa 1,1 prosenttia 95,2 miljardiin euroon ja talletukset 5,5 prosenttia 74,6 miljardiin euroon. Asiakkaat nostivat katsauskaudella uusia luottoja 18,3 miljardia euroa (16,6).

Vakuutuskate kasvoi 13,7 prosenttia 542 miljoonaan euroon. Vakuutus-segmentin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,1 prosenttia 1 151 miljoonaan euroon ja korvauskulut laskivat 6,3 prosenttia 635 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde parani 81,8 prosenttiin (86,0).

Nettopalkkiotuotot olivat 761 miljoonaa euroa (679). Maksuliikkeen nettopalkkiotuotot kasvoivat 14 miljoonaa euroa, talletusten nettopalkkiotuotot 16 miljoonaa euroa sekä rahasto- ja hallinnointipalkkiot 33 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 222 miljoonaa euroa 253 miljoonaan euroon. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 52 miljoonaa euroa (31), joista myyntivoittoja oli 10 miljoonaa euroa (16).

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 98 miljoonaa euroa (259). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot laskivat yhteensä 348 miljoonaa euroa johdannaisten käyvän arvon muutosten takia. Markkinamuutoksista johtuvat johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin (CVA) arvonmuutokset paransivat tulosta 15 miljoonaa euroa (-11). Vertailukauden tieto on oikaistu vastaamaan nykyistä laskentaa. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta arvostettavien osakkeiden tuotot kasvoivat yhteensä 180 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Vertailukaudella koronaviruspandemian alussa osakkeiden käyvät arvot laskivat merkittävästi. Henkivakuutuserät, jotka sisältävät muun muassa vakuutusteknisten erien muutokset, kasvattivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 335 miljoonaa euroa 98 miljoonaan euroon.

Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoisista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Väliaikainen poikkeusmenettely laski sijoitustoiminnan tuottoja 48 miljoonaa euroa, vertailukaudella se kasvatti sijoitustoiminnan

tuottoja 45 miljoonaa euroa. Yhteensä sijoitustoiminnasta kirjatut tuotot kasvoivat vertailukaudesta 128 miljoonaa euroa 204 miljoonaan euroon. Kaikista käyvän arvon rahaston kautta kirjattavista rahoitusinstrumenteista kirjattiin myyntivoittoja yhteensä 128 miljoonaa euroa (26). OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 0,5 prosenttia (3,2).

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat vertailukaudesta 47 miljoonaan euroon (121). Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Checkout Finland Oy:n myynti Paytrail Oy:lle 30.4.2021. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Vallilan kiinteistön myynti, josta kirjattiin myyntivoittoa 98 miljoonaa euroa vertailukauden liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluja 2 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin kuluihin. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella, ja kiinteistö kirjattiin käyttöoikeusomaisuuseränä taseeseen.

Kulut, yhteensä 1 420 miljoonaa euroa (1 414), olivat vertailukauden tasolla. Henkilöstökulut kasvoivat 10,4 prosenttia 656 miljoonaan euroon tulospalkkiovarausten ja henkilöstömäärän kasvun myötä. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 2,1 prosenttia 192 miljoonaan euroon.

Liiketoiminnan muut kulut laskivat 8,2 prosenttia 573 miljoonaan euroon. ICT-kulut laskivat 35 miljoonaa euroa 251 miljoonaan euroon. Kertaluonteinen investointi tietojärjestelmäympäristöön kasvatti ICT-kuluja vertailukaudella. Kehittämisen kuluvaikutus oli 128 miljoonaa euroa (135). Viranomaismaksut kasvoivat 26,4 prosenttia 53 miljoonaan euroon EU:n vakausmaksun kasvettua.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia luotoista ja saamisista sekä sijoituksista kirjattiin yhteensä 98 miljoonaa euroa (200), joista 95 miljoonaa euroa (183) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Vertailukaudella asiakkaat hakivat aktiivisesti luottoihin lyhennysvapaita ja maksuaikojen muutoksia koronakriisin takia, mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien muutosten kanssa kasvatti vertailukauden saamisten arvonalentumisia 72 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä käyttöön otettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä kasvatti käyttöönoton yhteydessä myös vertailukauden saamisten arvonalentumisia 44 miljoonaa euroa. Lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 98 miljoonaa euroa (82). Tappiota koskeva vähennyserä oli katsauskauden lopussa 702 miljoonaa euroa (708). Järjestämättömät saamiset olivat 2,4 prosenttia (2,5) vastuista. Saamisten arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,13 prosenttia (0,25) luotto- ja takauksennasta.

OP Ryhmän tuloverot olivat 164 miljoonaa euroa (110). Efektiiivinen verokanta oli 19,2 prosenttia (20,9).

Vahinkovakuutus keskittyy jatkossa ydinliiketoimintaan ja luopuu sairaalaliiketoiminnasta. Pohjola Sairaala luokiteltiin

myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi toisella vuosineljänneksellä. Taseeseen kirjatut sairaalatoiminnan varat olivat 9 miljoonaa euroa ja velat 7 miljoonaa euroa katsauskauden lopussa.

OP Ryhmän oma pääoma oli 13,7 miljardia euroa (13,1). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 3,0 miljardia euroa (3,0), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,2 miljardia euroa (0,3). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelle 2021 on 3,25 prosenttia. Katsauskaudelta kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 72 miljoonaa euroa (71). Vuodelta 2020 maksettiin korkoja yhteensä 95 miljoonaa euroa 4.10.2021, ja vuodelta 2019 korkoja maksettiin yhteensä 97 miljoonaa euroa 8.2.2021.

Laaja tulos oli 672 miljoonaa euroa (435). Käyvän arvon rahaston muutokset laskivat laajaa tulosta 65 miljoonaa euroa, vertailukaudella käyvän arvon rahaston muutokset kasvattivat laajaa tulosta 32 miljoonaa euroa.

Heinä–syyskuu

Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 297 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 239 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat vahvasti.

Tuotot, yhteensä 796 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 1,2 prosenttia. Korkokate kasvoi vuotta aiemmasta 4,9 prosenttia 331 miljoonaan euroon. Vakuutuskate kasvoi 18,9 prosenttia 215 miljoonaan euroon. Nettopalkkiotuotot kasvoivat 11,1 prosenttia 249 miljoonaan euroon.

Yhteensä tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 25 miljoonaa euroa 40 miljoonaan euroon. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 15 miljoonaa euroa (141). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot laskivat yhteensä 76 miljoonaa euroa johdannaisten käyvän arvon muutosten takia. Henkivakuutuserät, jotka sisältävät muun muassa vakuutusteknisten erien muutokset, kasvattivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 53 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot laskivat 12 miljoonaa euroa negatiivisten käyvän arvon muutosten vaikutuksesta. Väliaikainen poikkeusmenettely kasvatti sijoitustoiminnan tuottoja 42 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella se laski sijoitustoiminnan tuottoja 44 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat 4 miljoonaa euroa 4 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat 1,9 prosenttia 429 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 9,0 prosenttia 195 miljoonaan euroon tulospalkkiovarausten ja henkilöstömäärän kasvun myötä. Poistot ja arvonalentumiset laskivat vertailukaudesta 5,2 prosenttia 64 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut laskivat 2,6 prosenttia 170 miljoonaan euroon.

Saamisten arvonalentumiset, 59 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 42 miljoonaa euroa. Saamisten arvonalentumisia kasvatti lähinnä muutama yksittäinen yritysasiakas. Lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 47 miljoonaa euroa (56).

Laaja tulos oli 206 miljoonaa euroa (277). Käyvän arvon rahaston muutokset laskivat laajaa tulosta 48 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella käyvän arvon rahaston muutokset kasvattivat laajaa tulosta 101 miljoonaa euroa.

OP Ryhmän toimenpiteet koronaviruskriisissä (COVID-19)

OP Ryhmä on tarjonnut taloudellista helpotusta lyhennysvapaiden muodossa henkilö- ja yritysasiakkailleen, joiden taloudenhoito on vaikeutunut koronaviruksen vuoksi. Kotitalouksille on tarjottu mahdollisuus asuntoluottojen lyhennysvapaaseen enintään 12 kuukauden ajaksi. Yritysten osalta maksuaikojen muutokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Lisäksi on hyödynnetty Finnveran tarjoamia takauksia.

Osuuspankit ovat myöntäneet koronaviruksen aikana tapauskohtaisesti asiakkailleen lyhyitä vuokran maksuun liittyviä helpotuksia.

OP Ryhmä on varmistanut, että yhteiskunnan näkökulmasta kriittiset palvelut toimivat myös koronaviruksen aikana. OP Ryhmä on mahdollistanut henkilöstölleen turvalliset työolosuhteet toimistoissa ja konttoreissa sekä etätöiden tekemisen laajamittaisesti niissä työtehtävissä, missä se on mahdollista.

OP Ryhmä on tukenut UNICEFin työtä Intian heikentyneessä koronatilanteessa. Kampanjassa kerätyt varat ohjataan sairaalatyön tukemiseen sekä testauskapasiteetin kasvattamiseen. Intiassa OP Ryhmälle tekee töitä kumppaneiden kautta noin 600 henkilöä.

Lokakuussa OP Ryhmässä hyväksyttiin tulevaisuuden työnteon eli hybridityön periaatteet. Yhteiset periaatteet auttavat ryhmän työyhteisöjä ja tiimejä suunnittelemaan monimuotoisen ja -paikkaisen työnteon tavat. Jatkossa OP Ryhmässä yhdistellään suunnitelmallisesti lähi- ja etätöitä sujuvasti ja tuottavasti, työn turvallisuus huomioiden. Asiakkaan tarpeet ja liiketoiminnan tavoitteet ohjaavat ensisijaisesti työnteon muotoja ja paikkaa.

Heinä–syyskuun keskeiset tapahtumat

Pohjola Vakuutus luopuu sairaalaliiketoiminnasta

OP Ryhmään kuuluva Pohjola Vakuutus Oy myy Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalla Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Yrityskauppa julkistettiin 2.7.2021. Nettovelaton kauppahinta on 31,8

miljoonaa euroa. Yrityskauppa ei vaikuta henkilöstön työsuhteisiin. Yrityskaupan toteutuminen edellyttää Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksynnän. OP Ryhmä luokitteli puolivuositiedot Pohjola Sairaalan myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi.

OP Yrityspankki Oyj:n osittaisjakautuminen

OP Yrityspankki Oyj:n hallitus hyväksyi 2.7.2021 jakautumissuunnitelman, jonka mukaan OP Yrityspankki Oyj:n vahinkovakuutusliiketoimintaa harjoittavan tytäryhtiön, Pohjola Vakuutus Oy:n, osakkeet siirretään OP Osuuskunnan suoraan omistukseen. OP Yrityspankki Oyj:n ainoa osakkeenomistaja OP Osuuskunta on 23.9.2021 hyväksynyt jakautumissuunnitelman mukaisen osittaisjakautumisen. Suunnitelman mukaan jakautuminen on tarkoitus toteuttaa marraskuun lopussa. Rakennepäätösten tavoitteena on yksinkertaistaa OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin rakennetta ja hallintoa sekä selkeyttää johtamista. Järjestelyllä ei ole vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen, tulokseen tai liiketoimintasegmentteihin.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

OP Ryhmän strategiaprozessissa strategiaa muodostetaan, uudistetaan ja toteutetaan jatkuvasti. Toimintaympäristöä ja toimintamallia arvioidaan systemaattisesti, jotta kyetään tekemään tarvittaessa uusia strategisia valintoja ja toteuttamaan ne.

OP Ryhmän perustehtävä, arvot, visio ja strategian painopisteet ovat kokonaisuus, jossa osat täydentävät toisiaan. OP Ryhmän visio on olla johtava ja vetovoimainen finanssiryhmä Suomessa. Toimintaympäristön jatkuva seuranta ja strategiset painopisteet auttavat yhteisen vision saavuttamisessa ja ohjaavat kaikkea tekemistä.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti ryhmän strategian kokouksessaan 25.8.2021. Päivitetystä strategiasta määriteltiin OP Ryhmän keskeiset strategiset painopisteet lähivuosille. Painopisteet ovat:

- arvoa asiakkaille
- kannattava kasvu
- laadukas ja tehokas toiminta
- vastuullinen liiketoiminta
- osaava, innostunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto on vahvistanut 30.10.2019 OP Ryhmän pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Tavoitteet ovat olleet voimassa 1.1.2020 alkaen.

Hallintoneuvosto on 25.8.2021 tarkentanut bränditason suosittelun pitkän aikavälin tavoitetta siten, että NPS-tavoite on jaettu erikseen pankki- ja vakuutusliiketoimintaan.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet	30.9. 2021	31.12. 2020	Tavoite 2025
Oman pääoman tuotto (ROE ilman OP-bonusia), %	8,1	6,6	8,0
CET1-vakavaraisuus, %	19,0	18,9	väh. CET1-vakavaraisuusvaade + 4 %-yks.*
Bränditason suosittelu, NPS (Net Promoter Score, henkilö- ja yritysasiakkaat)**	Pankki: 27 Vakuutus: 15	Pankki: 29 Vakuutus: 17	Pankki: 30 Vakuutus: 20
Luottoluokitus	AA-/Aa3	AA-/Aa3	väh. tasolla AA-/Aa3

*OP Ryhmän tavoite CET1-vakavaraisuudelle on vähintään CET1-vakavaraisuusvaade lisättyä neljällä prosenttiyksiköllä. Syyskuun lopun vakavaraisuusvaateella laskettu CET1-tavoite oli 13,7 prosenttia.

**Vuoden neljännesvuosien keskiarvo

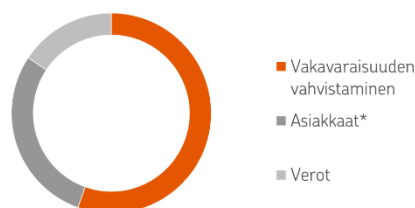
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

OP Ryhmän perustehtävänä on edistää omistaja-asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Ryhmän toiminta perustuu osuustoiminnallisiin arvoihin, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen. OP Ryhmän arvot ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

Tuloksen käyttö

Osuustoiminnallisena yrityksenä OP Ryhmän tavoitteena ei ole voiton maksimointi omistajille vaan osuuskunnan omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti. Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämisenä ja muina taloudellisina etuina sekä palvelukykyyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän vuoden 2021 tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:

*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja Tuotto-osuuksien korot omistaja-asiakkaille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksekkäs toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Vakavaraisuuden vahvistaminen vaatii ryhmältä tehokkuutta ja tuloksentehtävyyttä myös jatkossa. Omistaja-asiakkaille palautettavan osuuden lisäksi merkittävä osa liiketoiminnan tuloksesta käytetään OP Ryhmän vakavaraisuuden vahvistamiseen.

Osuustoiminnallisen yrityksen peruseriaatteen mukaisesti hyöty jaetaan sen mukaan, kuinka paljon kukin jäsen osuuskunnan palveluita käyttää. Omistaja-asiakkaiden etukokonaisuuden muodostavat asioinnin määrän perusteella kertyvät OP-bonukset sekä pankkipalveluista, vakuutusista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista annettavat edut ja alennukset. Omistaja-asiakkailta on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Merkittävänä veronmaksajana OP on edistämässä koko Suomen menestystä.

Asiakkuudet ja asiakasedut

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä oli katsauskauden lopussa 2,0 miljoonaa (2,0). Omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi vuodessa 24 000 asiakkaalla.

Pankkiasiakkaita oli 3,6 miljoonaa (3,6). Vähittäispankilla oli 3,3 miljoonaa (3,3) ja Yrityspankilla 0,3 miljoonaa asiakasta (0,3). Vahinkovakuutusasiakkaita oli 1,6 miljoonaa (1,6) ja henkivakuutusasiakkaita 0,4 miljoonaa (0,4).

Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli 1,3 miljoonaa (1,3).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat yhteensä 3,2 miljardia euroa (3,2).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy OP-bonuksia. Tammi-syyskuussa kertyneiden uusien bonusten arvo oli yhteensä 157 miljoonaa euroa (194). OP-bonusten kerrytykseen tehtiin 1.11.2020 alkaen muutoksia. Katsauskaudella OP-bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 83 miljoonaa euroa (90) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 84 miljoonaa euroa (98).

Omistaja-asiakkaat hyötyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispalvelupaketin alennetusta hinnasta 43 miljoonaa euroa (20). Omistaja-asiakkaille annettiin 43 miljoonaa euroa (51) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät ja vaihtoivat suurinta osaa rahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 5 miljoonaa euroa (5).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 248 miljoonaa euroa (270) eli 22,4 prosenttia (33,9) OP Ryhmän tuloksesta ennen veroja ja myönnettyjä etuja.

OP Ryhmä maksoi Tuotto-osuuksien korot vuodelta 2020 Tuotto-osuuksien haltijoille 4.10.2021. OP Ryhmä on noudattanut voitonjaossa Euroopan keskuspankin (EKP) suositusta, jonka voimassaolo päättyi 30.9.2021. Vuodelta 2020 kertyneen Tuotto-osuuksille maksetun koron määrä oli yhteensä 95 miljoonaa euroa (97). Vuoden 2021 Tuotto-osuuksien tuottotavoite on 3,25 prosentin korko (3,25). Katsauskaudelta kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 72 miljoonaa euroa (71).

Yritysvastuu

Yritysvastuu on kiinteä osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa. OP Ryhmän tavoitteena on olla vastuullisuuden edelläkävijä toimialallaan Suomessa. OP Ryhmän vastuullisuusohjelma rakentuu neljän teeman ympärille: vahvistamme suomalaisten taloustaitoja, edistämme kestäväää taloutta, tuemme paikallista elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä sekä käytämme tietopääomaamme vastuullisesti.

OP Ryhmä on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. OP Ryhmä on allekirjoittanut perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

Monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on, että molempien sukupuolien osuus määrittelyissä johtajatehtävissä on vähintään 40 prosenttia. Syyskuun lopussa naisten osuus oli 29 prosenttia (28).

Yritysvastuun heinä–syyskuun keskeiset tapahtumat

OP tarjosi 1 600 nuorelle kesätyöpaikan kolmannella sektorilla vuosittaisessa Kesäduuni OP:n piikkiin -kampanjassa. Osuuspankit lahjoittivat yleishyödyllisille yhdistyksille tuen 15–17-vuotiaiden nuorten työllistämiseksi kahdeksi viikoksi.

Heinäkuussa OP järjesti jo viidettä kertaa Hope ry:n kanssa Reppu joka selkään -koulureppukeräyksen osuuspankeissa ja Pohjola Sairaaloissa ympäri Suomen. Tänä vuonna kerättiin lähes 3 300 koulureppua vähävaraisten perheiden lapsille.

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu verkko-, mobiili-, konttori- ja puhelinpalveluista. OP:n mobiilikanavilla (OP-mobiili, OP-yritysmobiili, OP Junior) oli syyskuussa noin 1,3 miljoonaa aktiivista käyttäjää (1,2). Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti. Ryhmän tavoitteena on tarjota toimialan paras monikanavainen asiakaskokemus.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %
OP-mobiili	355,9	295,7	20,3
OP-yritsmobiili	14,9	10,9	35,9
Pivo	32,6	33,2	-1,7
Op.fi	41,0	54,1	-24,1
	30.9.2021	31.12.2020	Muutos, %
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat (OP)	1 021 215	899 402	13,5

Helmikuussa OP lanseerasi uuden tekstiviestipalvelun ei-digitaalisille asiakkaille. OP Tiliviesti lähettää automaattisesti tekstiviestin asiakkaan puhelimeen kaikista tilin tapahtumista.

Maaliskuussa OP toi Apple Pay -palvelun asiakkaidensa käyttöön Suomessa. Palvelun avulla voi maksaa ostoksia iPhoneilla, iPadilla, Apple Watchilla tai Mac-tietokoneella. Asiakkaat ovat ottaneet palvelun nopeasti käyttöön.

OP Ryhmällä on kattava konttoriverkosto, johon kuuluu 327 toimipaikkaa (342) ympäri maata. Oman konttoriverkoston toimintaa tukee lisäksi laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto, jonka merkitys on erityisen suuri vahinkovakuutusten myynnissä.

OP Ryhmä on laajasti läsnä yleisimmissä sosiaalisen median kanavissa, joissa sillä on yhteensä noin 620 000 seuraajaa (570 000). OP Ryhmän valtakunnallisten some-tilien lisäksi monilla osuuspankeilla on omat Facebook-sivut, joilla ne jakavat paikallisille asiakkaille suunnattuja julkaisuja.

Vakavaraisuus

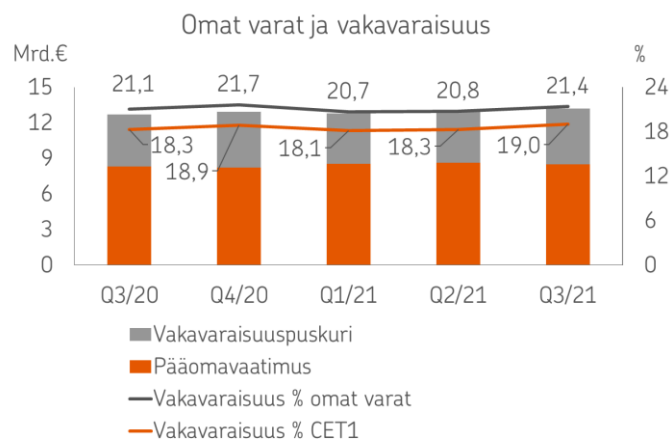
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 4,8 miljardilla eurolla (4,4). Pankkitoiminnan pääomavaatimus oli ennallaan 13,8 prosentissa riskipainotetuista eristä laskettuna. Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli 152 prosenttia (150). Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso, 100 prosenttia, kuvaa tasoa, jonka puitteissa ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisveloitteita.

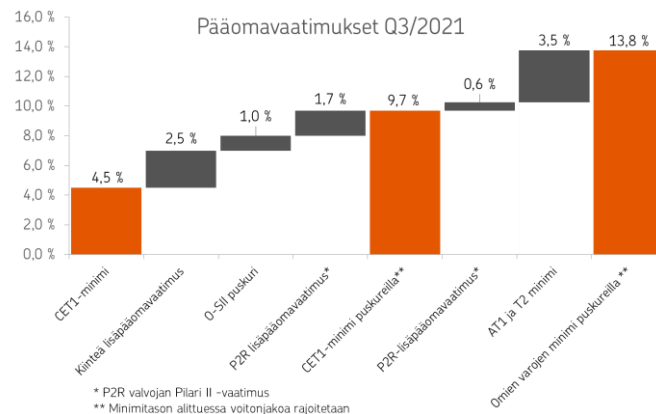
Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 19,0 prosenttia (18,9). Suhdelukuun vaikutti alentavasti erityisesti EKP:n päätös, joka

kasvatti yritysvastuiden riskipainotettuja eriä. Hyvä tuloskehitys nosti suhdeluvun vuodenvaihteen tasolle.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 1 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat alarajan kokonaisvakavaraisuussuhteelle käytännössä 13,8 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 9,7 prosenttiin.

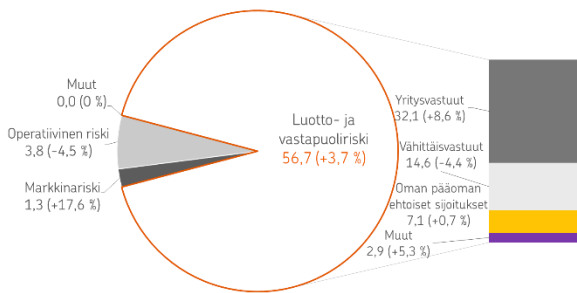

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 11,7 miljardia euroa (11,3). Ydinpääomaan vaikutti positiivisesti pankkitoiminnan tulos, josta on vähennetty koko vuoden suunniteltu voitonjako. Ydinpääomaan vaikutti negatiivisesti ECL:n ja odotettujen tappioiden alijäämän vähennyserä, joka kasvoi luottoriskiparametrien muutosten seurauksena. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomassa oli 3,0 miljardia euroa (2,8).

Kokonaisriski oli 61,8 miljardia euroa (59,7) eli 3 prosenttia suurempi kuin vuodenvaihteessa. Maaliskuussa EKP asetti yritysvastuiden sisäisten mallien läpikäynnin (TRIM, Targeted Review of Internal Models) perusteella yritysvastuille parametrikertoimen, joka kasvatti yritysvastuiden riskipainotettuja eriä. OP Ryhmä lisäsi maaliskuussa vähittäisvastuiden luottovasta-arvokertoimeen konservatiivisuutta, joka kasvatti vähittäisvastuiden

riskipainotettuja eriä. Kesäkuussa tuli voimaan EU vakavaraisuusasetuksen muutos (CRR2), joka kasvatti johdannaisten vastapuoliriskiä ennakoitun mukaisesti. Syyskuussa OP Ryhmä otti käyttöön kalibroidut parametrit vähittäis- ja yritys vastuissa. Parametrien käyttöönotto kasvatti hieman riskipainotettuja eriä ja pienensi hieman odotettua tappiota.

Kokonaisriski 30.9.2021
yhteensä 61,8 mrd.€
(muutos vuoden alusta 3,4 %)

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoisin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 6,8 miljardia euroa.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti syyskuussa 2021 edelleen olla asettamatta pankeille syklistä vähentävää lisäpääomavaatimusta.

OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) oli 7,4 prosenttia (7,8). Suhdeluku laski keskuspankkitalletusten kasvun myötä. Säätelyn minimitaso on 3 prosenttia.

OP Ryhmä suunnittelee siirtävänsä käyttämään vuoden 2021 viimeisen neljänneksen aikana vakuutusyhtiöiden riskipainojen laskennassa yksinkertaista menetelmää, joka heikentää CET1-vakavaraisuutta noin 0,6 prosenttiyksikköä.

OP Ryhmä käy EKP:n kanssa keskustelua sisäisten mallien (IRBA, Internal Ratings-Based Approach) soveltamisen laajuuden uudelleenarvioinnista. Tämänhetkisen arvion mukaan IRBA-laajuuden muutos voi heikentää CET1-vakavaraisuutta noin 0,6 prosenttiyksikköä. Muutoksen lopullinen vaikutus ja käyttöönottojen aikataulu tarkentuvat valvojan kanssa käytävien keskustelujen ja IRBA-laajuuden muutokseen liittyvän lupaprosessin myötä.

OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportti 30.9.2021 julkaistaan viikolla 44 englanniksi.

Vakuutus

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema on vahva. Omia varoja vahvasti hyvä vakuutustekninen kate ja sijoitusten

arvonnousu. Pääomavaadetta kasvatti markkinariskien kasvu. Myös korkotason nousu vahvisti osaltaan vakavaraisuutta.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	30.9.2021	31.12.2020	30.9.2021	31.12.2020
Omat varat, milj. €*	1 467	1 205	1 572	1 436
Pääomavaade, milj. €*	786	762	776	746
Solvenssisuhde, %*	187	158	203	193
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsäännöstä)	187	158	175	161

*siirtymäsäännökset huomioiden

EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa.

OP Ryhmä sai 25.4.2019 EKP:n päätöksen kiinteistövakuudellisten vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista osana sisäisten mallien läpikäyntiä (TRIM). Korotukset ovat voimassa toistaiseksi, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

OP Ryhmä sai 19.2.2020 EKP:n päätöksen maksukyvyttömyyden määritelmän muutoksesta, jossa yritys- ja vähittäisvastuille asetettiin riskipainokertoimet. Riskipainokertoimet ovat voimassa, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

OP Ryhmä sai 11.12.2020 EKP:n päätöksen vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista. Päätös korvasi aikaisemman 2.2.2017 annetun päätöksen.

OP Ryhmä sai 18.3.2021 EKP:n päätöksen yritysvastuiden riskiparametrin korotuksesta. Riskiparametrikertoimen on voimassa, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama lisäpääomavaatimus (P2R) on 2,25 prosenttia 1.1.2020 alkaen.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua koskevan sääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisinratkaisustrategian, jossa kriisinratkaisutoimet kohdistettaisiin OP-yhteenliittymään ja kriisinratkaisutilanteessa muodostettavaan uuteen OP Yrityspankkiin.

Kriisinratkaisuviranomainen päivitti 14.5.2021 OP Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen MREL -vaateen (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities). Päivitetty MREL -vaade on 25,8 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 10,12 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä, ja se tulee voimaan 1.1.2022.

Osana MREL -vaadetta kriisinratkaisuviranomainen on asettanut OP Ryhmälle EU:n kriisinratkaisuasituksen mukaisen uuden subordinaatiovaateen. Subordinaatiovaatimuksen perusteella määräytyy, kuinka suuri osa MREL -vaateesta on täytettävä omilla varoilla tai heikommassa etuoikeusasemassa olevilla veloilla. MREL -vaadetta täydentävä subordinaatiovaade on vuoden 2022 alusta alkaen 22 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 10,11 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä. Vuoden 2024 alusta alkaen subordinaatiovaade on 24 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 10,12 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä.

OP Ryhmän MREL -vaateet määräytyvät vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden mukaisesti. MREL -suhdeluku oli 14,6 prosenttia ja subordinaatiovaateen mukainen MREL -suhdeluku huomattavasti etuoikeuden veloilla 10,5 prosenttia. Puskuri MREL -vaateeseen oli 7,2 miljardia euroa ja subordinaatiovaateeseen 0,7 miljardia euroa.

Riskiasema

OP Ryhmän riskinoton periaatteiden lähtökohtana on, että OP Ryhmä ottaa kantaakseen pääosin ryhmän perustehtävän hoitamisesta syntyviä riskejä. Riskinotossaan OP Ryhmä korostaa maltillisuutta, vastuullisuutta ja huolellista toimintatapaa. Riskinottoa suunnataan ja rajataan toimivan johdon valmistelemilla ja ylimmän johdon hyväksymillä periaatteilla ja limiiteillä.

Toiminta on menestyksekkästä, kun luottamus pääoman, finanssipääomien ja likviditeetin lisäksi OP Ryhmällä on käytettävissä monipuolista tietoa asiakkaiden tulevaisuuteen vaikuttavista tekijöistä sekä osaamista käyttää tätä tietoa. Riskinotto perustuu siihen, että ymmärretään asiakkaiden tulevaan toimintaan ja menestykseen vaikuttavat seikat sekä nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä että tilanteissa, joissa toimintaympäristöön kohdistuu äkillinen shokki tai trendinomainen muutos.

Toimintaympäristöä analysoidaan osana jatkuvaa strategiaprosessia. Megatrendit ja tulevaisuudenkuvat strategian taustalla heijastavat muutosvoimia, jotka vaikuttavat OP Ryhmän ja sen asiakkaiden arkeen, olosuhteisiin ja tulevaisuuteen. Tällaisia toimintaympäristöä muovaavia tekijöitä ovat muun muassa kestävä kehitys ja vastuullisuus (ESG), väestön demografinen muutos ja teknologian nopea kehitys.

Esimerkiksi ilmasto- ja ympäristömuutoksia tarkastellaan huolellisesti, jotta ymmärretään niiden vaikutukset asiakkaiden tulevaan menestykseen. Neuvonnalla ja

liiketoimintapäätöksillä halutaan tukea asiakkaita kehittämään kestävä ja menestyvä liiketoimintaa. Samalla varmistetaan, että OP Ryhmän toiminta on pitkällä tähtäimellä kannattavaa ja arvojen mukaista.

OP Ryhmän liiketoiminta kattaa laajasti finanssisektorin eri osa-alueet, joten taloudellisen toimintaympäristön ulkopuolelta tulevien yllättävien shokkien suorat ja epäsuorat vaikutukset OP Ryhmän asiakkaiden menestykseen sekä OP Ryhmän toimitiloihin, tietotekniseen infrastruktuuriin ja henkilökuntaan voivat olla moninaiset. Realisoituessaan ne voivat vaikuttaa riskiasemaan, pääomituksen, likviditeettiin ja päivittäisen toiminnan jatkuvuuteen useilla tavoilla. Tällaisten potentiaalisten shokkien vaikutuksia tehdään näkyviksi skenaariotyöskentelyn keinoin.

Operatiivisten riskien taso säilyi katsauskaudella maltillisena. Toteutuneista operatiivisista riskeistä aiheutui 7 miljoonan euron (6) bruttotappiot. Operatiivisten riskien näkökulmasta koronaviruspandemian vaikutukset OP Ryhmään olivat katsauskaudella lieviä ja kohdistuivat pääasiassa osuuspankkeihin.

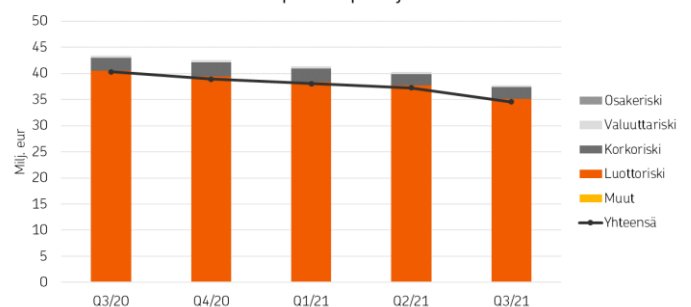
Vähittäispankki ja Yrityspankki

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariski.

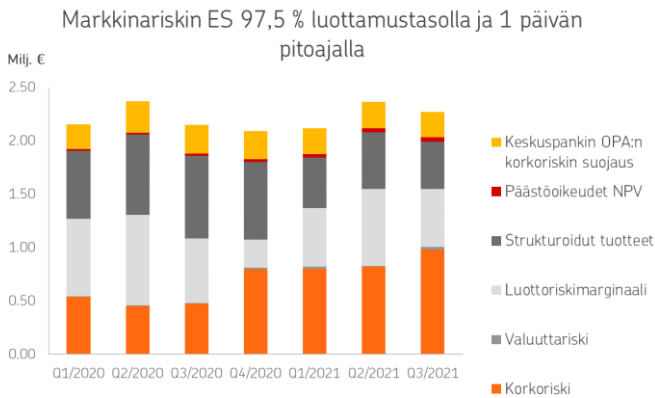
Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi koronaviruspandemiasta huolimatta vakaana ja riskitasoltaan maltillisena.

Yrityspankin pitkäaikaisten sijoitusten markkinariskitaso on laskenut katsauskaudella. Omaisuuslajijakaumaan ei tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Sijoitusten markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 35 miljoonaa euroa (39). VaR-tunnusluku sisältää likviditeettireservin ja pankkitoiminnan pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainasijoitukset sekä niiden korkoriskiä suojaavat johdannaiset.

Yrityspankin markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

Markets-toiminnan ja sisäisen pankin korkoriskiposition markkinariskiä mittaava Expected Shortfall (ES) -luku pysyi maltillisella tasolla.

Kuvassa esitetään niiden vastuiden yhteismäärät, joihin henkilöasiakkaiden voimassa olevat lyhennysvapaat kohdistuvat.

Henkilöasiakkaiden lyhennysvapaat

Vuoden 2021 kolmannella vuosineljänneksellä uusia lyhennysvapaita kohdistui 1,0 miljardin euron vastuisiin (1,4). Myönnettyjen henkilöasiakkaiden lyhennysvapaiden kappalemäärät palautuivat kesällä 2020 koronakriisiä edeltävälle tasolle. Korkeimmillaan koronakriisin aikana lyhennysvapaita kohdistui 6,3 miljardin euron vastuisiin vuoden 2020 toisella vuosineljänneksellä.

Kuvassa esitetään henkilöasiakkaiden toteutuneiden lyhennysvapaiden kappalemäärät katsauskaudelta ja vertailuvuodelta. Ajankohta määräytyy toimeenpanopäivämäärän mukaan.

Katsauskauden lopussa voimassa olevat lyhennysvapaat kohdistuivat 2,3 miljardin euron (5,0) vastuisiin. Vuoden 2021 toisen vuosineljänneksen aikana päättyi runsaasti keväällä 2020 koronakriisin takia 12 kuukaudeksi myönnettyjä henkilöasiakkaiden lyhennysvapaita.

Yritysassiakkaiden lyhennysvapaat ja maksuohjelman muutokset

Vuoden 2021 kolmannella vuosineljänneksellä myönnetty lyhennysvapaat ja maksuohjelman muutokset kohdistuivat 1,0 miljardin euron vastuisiin (1,8). Seuranta on yhdenmukaistettu henkilöasiakkaiden seurannan kanssa ja vertailutietoja on oikaistu. Yritysassiakkaille myönnettyjen lyhennysvapaiden ja maksuohjelman muutosten kappalemäärät palautuivat kesän 2020 jälkeen koronakriisiä edeltävälle tasolle. Korkeimmillaan koronakriisin aikana vuoden 2020 toisella vuosineljänneksellä yrityksille myönnetty uudet lyhennysvapaat ja maksuohjelman muutokset kohdistuivat 4,1 miljardin euron vastuisiin.

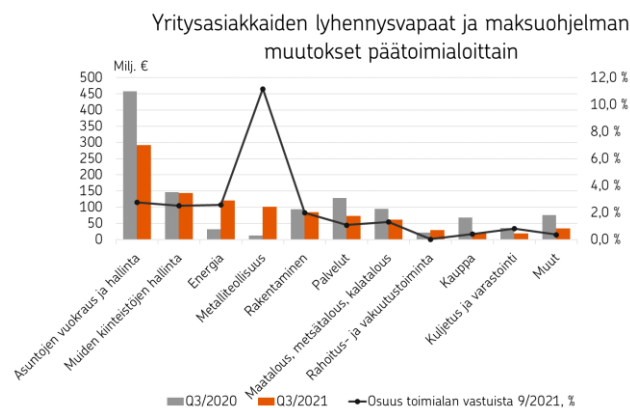

Kuvassa esitetään yritysasiakkaiden toteutuneiden maksuohjelman muutosten ja lyhennysvapaiden kappalemäärät katsauskauden ja vertailuvuoden kvartaaleilta. Ajankohta määräytyy muutoksen toteutumispäivämäärän mukaan. Seuranta on yhdenmukaistettu henkilöasiakkaiden seurannan kanssa ja vertailutietoja on oikaistu vuosineljännesten välillä.

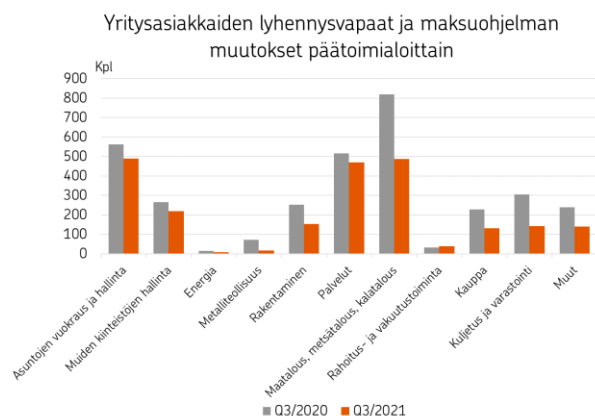
Maksuohjelman muutokset ovat voimassa pääsääntöisesti lainan erääntymiseen asti, mutta lyhennysvapaat myönnetään tietyille ajanjaksoille. Katsauskauden lopussa voimassa olevat yritysasiakkaiden lyhennysvapaat kohdistuivat 0,8 miljardin euron (1,3) vastuisiin.

Kuvassa esitetään niiden vastuiden yhteismäärät, joihin yritysasiakkaiden voimassa olevat lyhennysvapaat kohdistuvat.

Kuvassa esitetään toimialoittain yritysten vastuut, joihin katsauskauden ja vertailukauden kolmannen vuosineljänneksen aikana toteutetut lyhennysvapaat ja maksuohjelmien muutokset kohdistuivat. Kuvassa esitetään myös toimialoittain prosenttiosuudet vastuista, joihin tehtiin lyhennysvapaa tai maksuohjelman muutos katsauskaudella.

Kuvassa esitetään yritysten vastuihin kohdistuvat toteutetut lyhennysvapaat ja maksuohjelmien muutokset toimialoittain katsauskauden ja vertailukauden kolmannelta vuosineljännekseltä.

Lainanhoitojoustot ja järjestämättömät saamiset

	Terveet lainanhoitojoustot (brutto)		Järjestämättömät saamiset (brutto)		Ongelma-saamiset (brutto)		Tappiota koskeva vähennyserä		Ongelma-saamiset (netto)	
	30.9.2021	31.12.2020	30.9.2021	31.12.2020	30.9.2021	31.12.2020	30.9.2021	31.12.2020	30.9.2021	31.12.2020
Yli 90 pv erääntyneet saamiset, mrd. €			0,70	0,66	0,70	0,66	0,25	0,24	0,45	0,42
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset, mrd. €			0,78	0,95	0,78	0,95	0,13	0,18	0,65	0,77
Lainanhoitojoustosaamiset, mrd. €	3,46	3,29	1,28	1,12	4,74	4,41	0,15	0,15	4,59	4,26
Yhteensä, mrd. €	3,46	3,29	2,76	2,73	6,22	6,02	0,54	0,57	5,68	5,45

Tunnuslukuja	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	30.9. 2021	31.12. 2020	30.9. 2021	31.12. 2020	30.9. 2021	31.12. 2020
Ongelmasaamiset vastuista, %	5,44	5,44	6,66	6,40	2,43	2,99
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	2,42	2,47	2,61	2,56	1,92	2,22
Terveet lainanhoitajosaamiset vastuista, %	3,03	2,97	4,05	3,84	0,51	0,77
Terveet lainanhoitajosaamiset ongelmasaamisista, %	55,6	54,6	60,8	60,0	21,2	25,8
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	11,0	11,5	7,4	7,6	35,6	32,1

Tunnusluvut muutettiin vuoden 2021 alusta nettomääräisistä bruttomääräisiksi, eli järjestämättömät saamiset eivät sisällä enää tappiota koskevaa vähennyserää. Samassa yhteydessä siirryttiin käyttämään kattavampaa ongelmasaamisten käsitettä, joka sisältää kaikki taseen ulkopuoliset järjestämättömät saamiset. Tunnuslukujen uusi nimittäjä sisältää luotto- ja takauskannan lisäksi siirtyvät korkosaamiset sekä käyttämättömät luottojärjestelyt. Vertailutiedot on oikaistu.

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia OP Ryhmän omista varoista.

Vähittäispankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen oli syyskuun lopussa -62 miljoonaa euroa (-57). Korkotuloriski lasketaan yhden vuoden aikaperiodille jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella.

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä syyskuun lopussa oli 43,0 miljardia euroa (41,2). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Tappiota koskevan vähennyserän jakautuminen toimialoittain esitetään OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportissa 30.9.2021.

Vakuutus

Vahinkovakuutus

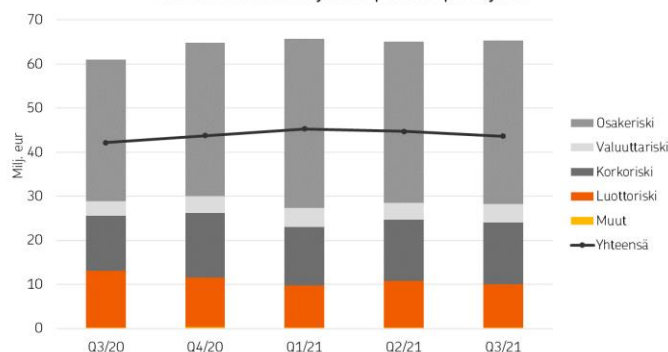
Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkemuoitoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkemuoitoista vakuutusvelkaa 47 miljoonaa euroa (48). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 31 miljoonaa euroa (31). Vertailukauden luku on oikaistu vastaamaan nykyistä laskentaa.

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Vahinkovakuutuksen merkittävin markkinariski on markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus. Vakuutusvelan arvostamisessa käytettävän korkotason muutosten aiheuttamaa tulosvaihtelua vaimennetaan johdannaissojimuksilla.

Vahinkovakuutuksen sijoitustaseen markkinariskitason kehitys on ollut kuluvan vuoden aikana vakaa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 44 miljoonaa euroa (44). VaR-tunnusluku sisältää yhtiön sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutusvelan ja vakuutusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset. Vertailuvuosien tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä seuranta.

Vahinkovakuutuksen markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

Henkivakuutus

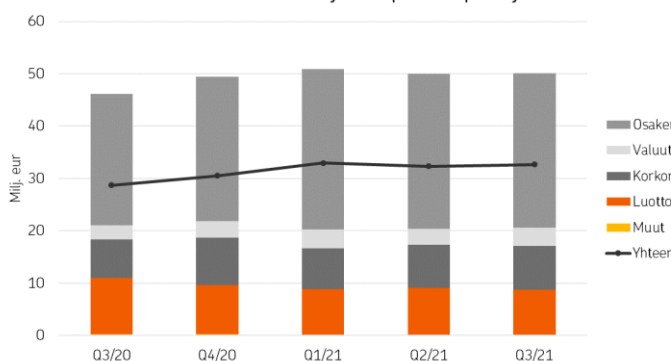
Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso, vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu sekä asiakaskäyttötymisen muutoksista syntyvät raukeamis- ja takaisinostoriskit.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutusvelkaa 28 miljoonaa euroa (27). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 27 miljoonaa euroa (31).

Eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttötymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 314 miljoonaa euroa (281) katsauskauden lopussa.

Henkivakuutuksen sijoitustaseen markkinariskitaso oli katsauskauden lopussa lähes edellisen vuoden tasolla. Markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 33 miljoonaa euroa (31). VaR-tunnusluku sisältää henkivakuutuksen sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutusvelan ja vakuutusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset. Laskenta ei huomioi henkivakuutuksen eriytettyjen kantojen markkinariskejä, niitä puskuroivia varoja tai asiakashyvityksiä. Vertailuvuosien tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä seuranta.

Henkivakuutuksen markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

Muu toiminta

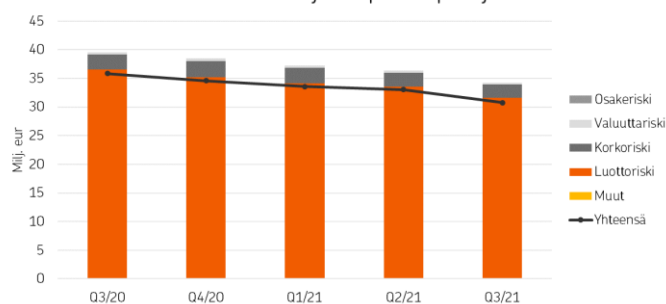
Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit. Merkittävin markkinariskitekijä on luottoriskimarginaalien muutosten vaikutus likviditeettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva. Tammi–syyskuussa laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 3,3 miljardia euroa (6,6).

Talletusten osuus luottokannasta säilyi vakaana katsauskauden ajan.

Likviditeettireservin saamistodistusten markkinariski (VaR 95 %) laski katsauskaudella. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Likviditeettireservin markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 31 miljoonaa euroa (35). VaR-tunnusluku sisältää likviditeettireservin pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainasijoitukset ja niiden korkoriskiä suojaavat johdannaissovimukset.

Likviditeettireservin markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likviditeettistressiskenaarion osalta.

OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 255 prosenttia (197) katsauskauden lopussa.

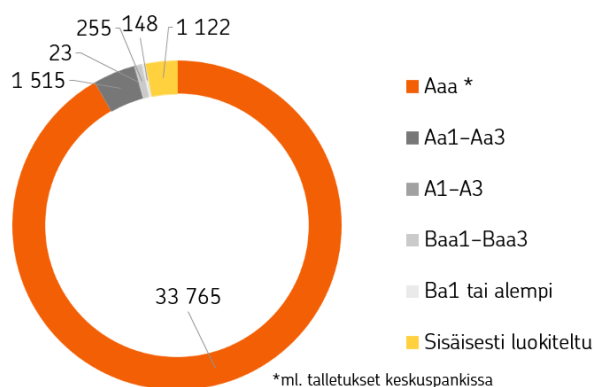
OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Sääntelyssä NSFR-suhdeluvulle on asetettu 100 prosentin vähimmäisvaatimus 30.6.2021 alkaen. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli 131 prosenttia (123) katsauskauden lopussa.

Likviditeettireservi

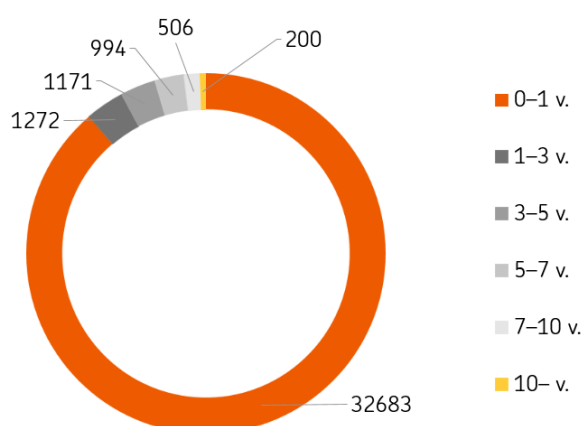
Mrd. €	30.9.2021	31.12.2020	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	32,0	21,6	48,7
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	3,7	8,7	-57,5
Vakuuskelpoiset yritysluotot	0,0	0,0	-
Yhteensä	35,7	30,2	18,2
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	1,1	1,0	8,1
Likviditeettireservi markkina-arvoin	36,8	31,3	17,8
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,4	-0,5	-
Likviditeettireservi vakuusarvoin	36,5	30,8	18,6

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia ja arvopaperistettuja saamia.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 30.9.2021, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 30.9.2021, milj.€

Luottoluokitukset

30.9.2021

Luokituslaitos	Lyhyt varain-hankinta	Näkymä	Pitkä varain-hankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	-	AA-	Vakaa
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service (Nordics) AB:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yritysassiakkaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkaat). Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä Muu toiminta. Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Tulos ennen veroja parani 224 miljoonaan euroon (100). Saamisten arvonalentumiset laskivat 48 miljoonaa euroa 70 miljoonaan euroon. Vertailukaudella saamisten arvonalentumisia kasvattivat maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto ja koronaviruspandemian vaikutukset luottokannan laatuun.
- Tuotot kasvoivat 5,0 prosenttia 1 294 miljoonaan euroon. Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 5,3 prosenttia: korkokate kasvoi 3,0 prosenttia 715 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 8,3 prosenttia 560 miljoonaan euroon.
- Kulut kasvoivat 3,1 prosenttia 878 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 4,2 prosenttia 322 miljoonaan euroon sekä liiketoiminnan muut kulut 2,5 prosenttia 517 miljoonaan euroon.
- OP-bonukset omistaja-asiakkaille laskivat 122 miljoonaan euroon (162) OP-bonusten kertymiseen vuonna 2020 tehtyjen muutosten myötä.
- Luottokanta kasvoi vuodessa 1,8 prosenttia ja talletuskanta 6,0 prosenttia.
- Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 2,6 prosenttia (2,6) vastuista.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat asiakaskokemuksen ja -prosessien parantamiseen sekä tili- ja rahoitusjärjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Korkokate	715	694	3,0	925
Nettopalkkiotuotot	560	517	8,3	698
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-5	1	-	2
Muut tuotot	24	21	16,7	29
Tuotot yhteensä	1 294	1 232	5,0	1 653
Henkilöstökulut	322	309	4,2	412
Poistot ja arvonalentumiset	40	39	2,8	60
Liiketoiminnan muut kulut	517	504	2,5	680
Kulut yhteensä	878	852	3,1	1 152
Saamisten arvonalentumiset	-70	-118	-	-172
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-122	-162	-	-214
Tulos ennen veroja	224	100	123,3	115
Kulu–tuotto–suhde, %	67,9	69,1	-1,2*	69,7
Järjestämättömät saamiset vastuista, %**	2,6	2,1	0,5*	2,6
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,13	0,23	-0,10*	0,24
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,25	0,13	0,12*	0,11
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,39	0,33	0,06*	0,30
Milj. €				
Nostetut asuntoluotot	6 534	5 355	22,0	7 429
Nostetut yritysluotot	1 711	1 762	-2,9	2 411
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	10 025	8 714	15,0	11 998
Mrd. €	30.9.2021	30.9.2020	Muutos, %	31.12.2020
Luottokanta				
Asuntoluotot	41,0	39,8	3,0	40,0
Yritysluotot	8,1	8,2	-1,1	8,1
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	21,6	21,4	0,2	21,3
Luottokanta yhteensä	70,6	69,3	1,8	69,4
Takauskanta	0,9	0,9	3,5	0,9
Muut vastuut	9,6	9,4	2,0	8,7
Talletukset				
Käyttö- ja maksuliiketalletukset	41,3	38,9	5,2	39,3
Sijoitustalletukset	20,6	19,4	5,9	19,8
Talletukset yhteensä	61,8	58,3	6,0	59,1

*Suhdeluvun muutos **Tunnusluvun sisältöä ja nimeä on muutettu Q1/2021. Vertailutiedot on oikaistu. Muutoksesta kerrotaan tarkemmin osavuosisikatsauksen Riskiasema-kappaleen Lainanhoitajoustop ja järjestämättömät saamiset -taulukon alla.

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yritysassiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonsernissa.

Luottokanta kasvoi vuodessa 1,8 prosenttia 70,6 miljardiin euroon. Uusia asuntoluottoja nostettiin 22,0 prosenttia vertailukautta enemmän. Asuntoluottokanta kasvoi vuodessa 3,0 prosenttia 41 miljardiin euroon. Yritysluottokanta laski vuodessa 1,1 prosenttia 8,1 miljardiin euroon.

Luottokannan kasvuun vaikutti uusien lainojen kysynnän lisäksi poikkeuksellisen suuri määrä lyhennysvapaita, joita myönnettiin keväällä 2020 koronaviruspandemian takia. Vuoden 2021 toisen neljänneksen aikana päättyi paljon 12 kuukaudeksi myönnettyjä lyhennysvapaita. Uusien lyhennysvapaahakemusten määrä palautui jo kesällä 2020 samalle tasolle kuin ennen koronaviruspandemiaa.

Asiakkaiden kiinnostus asuntoluottojen ja asuntoyhteisöluottojen suojaamiseen jatkui. Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli katsauskauden lopussa korkosuojattu 28,8 prosenttia (27,1).

OP Kodin välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä kasvoi 15,0 prosenttia vilkkaan asuntomarkkinan myötä.

Talletuskanta kasvoi vuodessa 6,0 prosenttia 61,8 miljardiin euroon. Kasvu muodostui sekä käyttö- ja maksuliiketeleistä että sijoitustalletuksista. Kotitalouksien talletukset kasvoivat voimakkaimmin.

OP:n asiakkaiden kiinnostus säästämiseen ja sijoittamiseen jatkui ja oli katsauskaudella ennätyskorkealla tasolla. OP-rahastot saivat 149 000 uutta osuudenomistajaa, joista suurin osa aloitti säännöllisen säästämisen. Myös osakekaupankäynnin volyymi oli 21 prosenttia vertailukautta suurempaa. Maaliskuussa omistaja-asiakkaille lanseerattiin uusi sijoittamisen etukokonaisuus.

Käteisvolyymit pysyivät katsauskaudella selvästi pandemiaa edeltävää aikaa alhaisemmalla tasolla. OP kehittää maksamisen palvelujaan jatkuvasti. Maaliskuussa OP toi asiakkaidensa käyttöön Apple Pay -palvelun, jonka avulla ostoksia voi maksaa Applen älylaitteilla. Asiakkaat ovat ottaneet palvelun nopeasti käyttöön. Kesäkuussa julkistetun suunnitelman mukaan OP Ryhmän Pivo, Danske Bankin MobilePay ja norjalainen Vipps suunnittelevat uutta mobiilimaksamisen alustaa, joka yhdistäisi 11 miljoonan käyttäjän mobiililompakat yhdeksi Euroopan johtavista mobiilimaksamisen palveluista. Suunnitelman toteutuminen vaatii kilpailuviranomaisten hyväksynnän.

Katsauskaudella merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat asiakaskokemuksen ja -prosessien parantamiseen sekä tili- ja rahoitusjärjestelmien uudistamiseen.

Maaliskuussa OP-Asuntoluottopankki laski liikkeeseen 750 miljoonan euron vihreän katetun joukkovelkakirjalainan (green covered bond) 10 vuoden maturiteetilla.

Useita osuuspankkien yhdistymishankkeita on vireillä eri puolilla Suomea. Katsauskaudella päätettyjen sulautumisten toteutumisen jälkeen osuuspankkien lukumäärä vuoden 2021 lopussa on 121 (137).

Syyskuun lopussa OP Helsingin, OP Itä-Uudenmaan ja OP Uudenmaan edustajistot päättivät pankkien yhdistymisestä. Tavoitteena on, että Suomen suurimmalla kasvualueella aloittaa yhtenäinen ja erinomaisen asiakaskokemuksen tarjoava osuuspankki elokuussa 2022.

Katsauskauden tulos

Vähittäispankin tulos ennen veroja parani 224 miljoonaan euroon (100). Korkokate kasvoi 3,0 prosenttia 715 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 8,3 prosenttia 560 miljoonaan euroon pääosin päivittäisasiain palkkioiden kasvun myötä. Tuotot kasvoivat 5,0 prosenttia 1 294 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat 878 miljoonaan euroon (852). Henkilöstökulut kasvoivat 4,2 prosenttia 322 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset, 40 miljoonaa euroa, olivat vertailukauden tasolla. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 2,5 prosenttia 517 miljoonaan euroon riskienhallintaan ja talousrikollisuuden torjuntaan tehtyjen lisäpanostusten myötä.

Saamisten arvonalentumiset laskivat 48 miljoonaa euroa 70 miljoonaan euroon. Vertailukaudella asiakkaat hakivat aktiivisesti luottoihin lyhennysvapaita ja maksuaikojen muutoksia koronakriisin takia, mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien muutosten kanssa kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrää kasvatti vertailukaudella myös käyttöön otettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä. Katsauskaudella lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 54 miljoonaa euroa (30). Järjestämättömät saamiset olivat 2,6 prosenttia (2,6) vastuista.

OP-bonukset omistaja-asiakkaille laskivat 40 miljoonaa euroa 122 miljoonaan euroon, mihin vaikuttivat marraskuussa 2020 voimaan tulleet muutokset OP-bonuksien kertymiseen. Muutoksen jälkeen OP-bonuksia kerryttävät asuntolainat, opintolainat, vakuudelliset lainat, säästämisen tilit ja rahastosäästöt, sijoitussidonnaiset vakuutukset sekä vakuutusmaksut.

Yrityspankki

- Tulos ennen veroja parani 356 miljoonaan euroon (221).
- Tuotot kasvoivat 21,5 prosenttia 633 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 2,7 prosenttia 305 miljoonaan euroon, nettopalkkiotuotot 38,1 prosenttia 144 miljoonaan euroon ja sijoitustoiminnan nettotuotot 23,4 prosenttia 130 miljoonaan euroon.
- Kulut kasvoivat 8,1 prosenttia 238 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 7,3 prosenttia 161 miljoonaan euroon EU:n vakaussuorituksen kasvattua.
- Luottokanta laski vuodessa 0,5 prosenttia 24,4 miljardiin euroon, ja talletukset kasvoivat 3,1 prosenttia 14,7 miljardiin euroon. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 31,1 prosenttia 81,2 miljardiin euroon.
- Saamisten arvonalentumisten määrä oli 25 miljoonaa euroa (66). Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 1,9 prosenttia (2,2) vastuista.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Korkokate	305	297	2,7	394
Nettopalkkiotuotot	144	104	38,1	153
Sijoitustoiminnan nettotuotot	130	106	23,4	143
Muut tuotot	53	14	288,5	17
Tuotot yhteensä	633	521	21,5	707
Henkilöstökulut	67	56	19,2	71
Poistot ja arvonalentumiset	10	14	-28,3	18
Liiketoiminnan muut kulut	161	150	7,3	197
Kulut yhteensä	238	220	8,1	286
Saamisten arvonalentumiset	-25	-66	-61,8	-53
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-14	-14	5,5	-18
Tulos ennen veroja	356	221	60,6	349
Kulu–tuotto–suhde, %	37,6	42,3	4,7*	40,4
Järjestämättömät saamiset vastuista, %**	1,9	2,2	-0,3*	2,2
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,12	0,32	-0,2*	0,20
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,25	0,73	0,52*	0,86
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,3	0,77	0,52*	0,91
Mrd. €	30.9.2021	30.9.2020	Muutos, %	31.12.2020
Luottokanta				
Yritysluotot	14,6	14,7	-0,7	14,4
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	9,7	9,9	-2,0	9,6
Luottokanta yhteensä	24,4	24,6	-0,5	24,0
Takauskanta	3,1	2,5	23,4	2,6
Muut vastuut	5,8	5,1	13,9	5,4
Talletukset	14,7	14,3	3,1	13,1
Hallinnoitavat varat (brutto)				
Sijoitusrahastot	31,4	25,6	22,3	27,6
Instituutioasiakkaat	38,7	24,4	58,7	25,3
Private Banking	11,1	11,9	-6,6	11,3
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	81,2	62,0	31,1	64,2
Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Nettomyynti				
Private Banking -asiakkaat	-123	183	-	225
Instituutioasiakkaat	286	-23	-	190
Nettomyynti yhteensä	163	160	1,8	415

*Suhdeluvun muutos

** Tunnusluvun sisältöä ja nimeä on muutettu Q1/2021. Vertailutiedot on oikaistu. Muutoksesta kerrotaan tarkemmin osavuositiedot Riskiasema-kappaleen Lainanhoitajien ja järjestämättömät saamiset -taulukon alla.

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuushoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n ja OP Kiinteistösijoitus Oy:n.

Luottokanta laski vuodessa 0,5 prosenttia 24,4 miljardiin euroon. Talletuskanta kasvoi vuodessa 3,1 prosenttia 14,7 miljardiin euroon.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Maksamisen perusjärjestelmien uudistamista ja asiointipalvelujen parantamista jatketaan edelleen. Varainhoidossa uudistaminen kohdistuu rahastojen hallinnointiprosesseihin ja asiakaspalveluun.

Katsauskaudella OP mahdollisti ensimmäisenä pankkina Suomessa yritysten monipankkimaksut. OP:n monipankkiominaisuuden avulla yritykset voivat tehdä maksuja eri pankkien tileiltä ja tarkastella niiden tilitapahtumia. Uusi ominaisuus helpottaa yritysten arkea ja kassavirtojen hallintaa tuomalla aiempaa laajemman ja reaaliaikaisemman näkymän kassatilanteeseen. OP Yritystalouden käyttäjät ovat voineet ottaa monipankkiominaisuuden käyttöön kesäkuusta alkaen. OP Yritystalous on OP:n tarjoama digitaalinen talouden hallinnan palvelu yrityksille.

Yrityspankin tuotot kasvoivat laaja-alaisesti yhteensä 21,5 prosenttia 633 miljoonaan euroon. Varainhoidon nettomyynti oli vertailukauden tasolla ja oli 163 miljoonaa euroa (160). Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 31,1 prosenttia 81,2 miljardiin euroon (62,0). Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 25 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (11).

OP-rahastojen osuudenomistajien määrä ylitti katsauskaudella miljoonan osuudenomistajan rajan. Osuudenomistajien määrä bruttona kasvoi noin 149 000:lla 1 116 000 osuudenomistajaan. OP-rahastojen Morningstar-luokitus oli 3,15 (3,08).

Kiinnostus vastuullisiin rahastotuotteisiin on pysynyt vahvana, ja OP-Ilmasto-sijoitusrahasto oli edelleen selvästi suosituin sijoituskohde OP-rahastoista.

OP:n ja Euroopan investointipankin (EIP) toukokuussa allekirjoittaman sopimuksen myötä OP tuo markkinoille 300 miljoonaa euroa uutta rahoitusta keskisuurille suomalaisyrityksille. Uudella rahoituksella parannetaan yritysten investointimahdollisuuksia ja tarjotaan tukea koronapandemian vuoksi haasteisiin joutuneille yrityksille. EIP:n takaama ja OP:n välittämä rahoitus on tarkoitettu yritysten taloudellisesti kannattavien investointien ja käyttöpääoman rahoittamiseen.

Katsauskauden tulos

Yrityspankin tulos ennen veroja parani 356 miljoonaan euroon (221). Tuotot kasvoivat 633 miljoonaan euroon (521)

ja kulut 238 miljoonaan euroon (220). Kulu-tuotto-suhde oli 37,6 prosenttia (42,3).

Korkokate kasvoi 2,7 prosenttia 305 miljoonaan euroon (297). Yrityspankin nettopalkkiotuotot olivat 144 miljoonaa euroa (104). Sijoitusrahastoissa olevat hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 21,7 prosenttia, mikä kasvatti rahastojen nettopalkkiotuottoja. Muut palkkiotuotot kasvoivat laaja-alaisesti, ja OP Ryhmän sisäisten palkkiokulujen määrä laski.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiotuotot

Milj. €	1–9/ 2021	1–9/ 2020	Muutos, %
Rahastot	100	82	22,1
Omaisuuksienhoito	11	12	-6,7
Muut	33	11	210,4
Yhteensä	144	104	38,1

Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 130 miljoonaa euroa (106). Pitkien korkojen nousu on pienentänyt johdannaissaatavia ja niiden tulosvaikutteisia arvostusoikaisuja. Muita tuottoja kasvatti Checkout Finland Oy:n myyntivoitto.

Kulut kasvoivat 8,1 prosenttia 238 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 19,2 prosenttia 67 miljoonaan euroon tulospalkkiovarausten kasvettua. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 7,3 prosenttia 161 miljoonaan euroon. EU:n vakausmaksu kasvoi 23,5 prosenttia 24 miljoonaan euroon, ja OP Ryhmän sisäiset veloitukset kasvoivat 7 miljoonaa euroa.

Saamisten arvonalentumiset heikensivät tulosta 25 miljoonaa euroa (66). Vertailukaudella saamisten arvonalentumisia kasvattivat maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto ja odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien muutokset sekä yksittäisten asiakkaiden luottoriskiaseman heikentyminen. Järjestämättömät saamiset olivat 1,9 prosenttia (2,2) vastuista.

Vakuutus

- Tulos ennen veroja parani 380 miljoonaan euroon (195). Vakuutusaste parani vakuutusmaksutuottojen kasvettua ja korvauskulujen laskettua. Sijoitustuottoja paransivat myyntivoitot.
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,1 prosenttia 1 151 miljoonaan euroon ja korvauskulut laskivat 6,4 prosenttia 622 miljoonaan euroon.
- Kulut kasvoivat 2,6 prosenttia 353 miljoonaan euroon henkilöstökulujen kasvettua.
- Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 135 miljoonaa euroa (8). Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvo oli vahinkovakuutuksessa 136 miljoonaa euroa (-24) ja henkivakuutuksessa 102 miljoonaa euroa (-15).
- Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde parani 81,8 prosenttiin (86,0) ja operatiivinen riskisuhde 55,2 prosenttiin (60,2). Operatiivinen toimintakulusuhde oli 26,6 prosenttia (25,8).
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodenvaihteesta 11,7 prosenttia 12,6 miljardiin euroon. Riskihenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 1,9 prosenttia.
- Kehityspanostukset kohdistuivat perusjärjestelmä uudistukseen sekä verkko- ja mobiilipalveluiden saavutettavuuden ja vakuutusten ostomahdollisuuksien parantamiseen.
- Pohjola Vakuutus keskittyi ydinliiketoimintaansa ja luopuu sairaalaliiketoiminnasta.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Vakuutusaste	552	485	13,8	582
Nettopalkkiotuotot	62	55	13,3	78
Sijoitustoiminnan nettotuotot	184	-37	-	88
Muut nettotuotot	0	5	-100,9	8
Tuotot yhteensä	797	508	57,0	755
Henkilöstökulut	116	101	14,5	140
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto				-85
Poistot ja arvonalentumiset	44	43	2,3	60
Liiketoiminnan muut kulut	193	200	-3,3	269
Kulut yhteensä	353	344	2,6	384
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-16	-14	13,2	-19
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-48	45	-208,6	-4
Tulos ennen veroja	380	195	95,4	348
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,69	0,87	0,82*	1,16
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,76	0,94	0,82*	1,22

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutuksesta sekä terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat Pohjola Vakuutus Oy ja OP-Henkivakuutus Oy sekä Pohjola Sairaala Oy.

Vakuutus-segmentti keskittyy jatkossa vahinko- ja henkivakuutusliiketoimintaan. Pohjola Vakuutus luopuu Pohjola Sairaalasta.

Vahinkovakuutuksen perusjärjestelmä uudistuksen ensimmäinen käyttöönotto oli maaliskuussa, kun työtapaturma- ja ammattitautivakuutusten uusmyynti siirtyi uudelle alustalle.

Katsauskauden tulos

Tulos ennen veroja parani 380 miljoonaan euroon (195). Vakuutusaste kasvoi 13,8 prosenttia 552 miljoonaan euroon. Kulut kasvoivat 2,6 prosenttia 353 miljoonaan euroon.

Tuotot sijoitustoiminnasta, väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien, olivat 135 miljoonaa euroa (8). Sijoitusten

myyntivoitot olivat vahinkovakuutuksessa 62 miljoonaa euroa (8) ja henkivakuutuksessa 53 miljoonaa euroa (18).

Tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	43	31
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	5	113
Jaksotettu hankintameno	0	-2
Henkivakuutusera*	137	-154
Diskonttauksen purkautuminen**	-13	-16
Osakkuusyhtiöt	12	-9
Sijoitustoiminnan nettotuotot	184	-37
Väliaikainen poikkeusmenettely	-48	45
Yhteensä	135	8

*Sisältää korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille, korkotäydennysten muutokset ja muut vakuutustekniset erät sekä sijoitussidonnaisten ja eriytettyjen taseiden sijoitusten käyvän arvon muutokset.

**Vahinkovakuutus.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen tulos

Vahinkovakuutuksen tulos parani 295 miljoonaan euroon (173). Vakuutustekninen kate ja sijoitustoiminnan tulos paransivat tulosta. Koronarajoitustoimista johtunut taloudellisen toimeliaisuuden lasku, laaja etätyö ja normaalia pienemmät liikennemäärät vähensivät vahinkoja lähes kaikissa vahinkovakuutuslajeissa.

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 151	1 127	2,1
Korvauskulut	635	678	-6,3
Toimintakulut	306	291	5,0
Vakuutustekninen kate	210	158	32,8
Sijoitustuotot ja -kulut	117	2	-
Muut tuotot ja kulut	-8	-5	53,4
Väliaikainen poikkeusmenettely	-24	19	-224,7
Tulos ennen veroja	295	173	70,5
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	81,8	86,0	
Operatiivinen riskisuhde	55,2	60,2	
Operatiivinen toimintakulusuhde	26,6	25,8	

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	656	643	2,0
Yritysassiakkaat	495	484	2,2
Yhteensä	1 151	1 127	2,1

Maksutuotot kasvoivat 2,1 prosenttia 1 151 miljoonaan euroon. Henkilöasiakkaissa vakuutusasiointinsa keskittäneiden etutalouksien määrä kasvoi. Yritysassiakkaiden maksutuotot kasvoivat 2,2 prosenttia. Kasvua hidasti edelleen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen tuottojen lasku.

Korvauskulut laskivat 6,3 prosenttia 635 miljoonaan euroon. Tammi–syyskuussa kirjattiin 82 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (78), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 74 miljoonaa euroa (89). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin paransivat vakuutusteknistä katetta 65 miljoonaa euroa (18). Vahinkovakuutuksen operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 55,2 prosenttia (60,2). Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutokset paransivat tulosta 15 miljoonaa euroa (6).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 26,6 prosenttia (25,8).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde parani 81,8 prosenttiin (86,0).

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €*	136	-24
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	1,0	2,9
Korkosijoitusten running yield, %	0,9	1,2
	30.9.2021	31.12.2020
Sijoituskanta, milj. €	4 196	4 102
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	92	92
Vähintään A-luokiteltuja saamia, %	56	58
Modifioitu duraatio	3,2	3,5

*Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvonmuutos.

Henkivakuutuksen operatiivinen tulos

Sijoitusmarkkinoiden kehitys oli vahvaa katsauskaudella. Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt, 12,6 miljardia euroa, olivat 11,7 prosenttia vuoden 2020 lopun tilannetta suuremmat. Sijoitussidonnaisten vakuutusten nettomyynti oli 361 miljoonaa euroa (105). Henkivakuutuksen takaisinostot pysyivät maltillisella tasolla. RiskiHenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 1,9 prosenttia.

Tulos ennen veroja kolminkertaistui 92 miljoonaan euroon (30). Tulosparannus johtui tuottojen kasvusta ja kulujen laskusta.

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %
Riskiliikkeen nettotuotot	23	22	5,6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	76	-30	-
Nettopalkkiotuotot	81	76	7,0
Muut tuotot	0	2	-
Tuotot yhteensä	180	70	156,9
Henkilöstökulut	8	7	8,5
Poistot ja arvonalentumiset	16	17	-6,5
Liiketoiminnan muut kulut	25	29	-14,7
Kulut yhteensä	49	54	-9,0
OP-bonukset	-14	-12	14,8
Väliaikainen poikkeusmenettely	-25	26	-
Tulos ennen veroja	92	30	207,7
Operatiivinen kulusuhde	36,1	43,1	

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €**	102	-15
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	0,0	3,5
Korkosijoitusten running yield, %	0,9	1,1
	30.9.2021	31.12.2020
Sijoituskanta, milj. €	3 649	3 602
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	91	90
A-luokiteltuja saamisia vähintään, %	54	58
Modifioitu duraatio	3,2	3,2

*ilman eriytettyjä taseita

**Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvomuutos. Sijoitustase ei sisällä eriytettyjä taseita.

Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkotäydennyksillä ja korkojohdannaisilla. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos oli 1 miljoonaa euroa (-9). Vakuutusvelan kertyneet korkotäydennykset ilman eriytettyjä taseita olivat katsauskauden lopussa 376 miljoonaa euroa (512). Korkotäydennyksistä 45 miljoonaa euroa (54) oli lyhytaikaisia.

Muu toiminta

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2021	1–9/2020	Muutos, %	1–12/2020
Korkokate	-65	-46	-	-60
Nettopalkkiotuotot	0	7	-106,3	9
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-7	11	-160,8	12
Liiketoiminnan muut tuotot	513	582	-11,9	744
Tuotot yhteensä	441	553	-20,3	705
Henkilöstökulut	152	128	18,8	177
Poistot ja arvonalentumiset	99	102	-2,5	138
Liiketoiminnan muut kulut	260	285	-8,7	388
Kulut yhteensä	511	515	-0,6	703
Saamisten arvonalentumiset	0	1	-36,9	1
Tulos ennen veroja	-70	39	-278,8	3

Muu toiminta -segmentti sisältää liiketoimintasegmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosa OP Osuuskunnasta, OP-Palvelut Oy ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Katsauskauden tulos

Muu toiminta -segmentin tulos ennen veroja oli -70 miljoonaa euroa (39). Tuotot laskivat 20,3 prosenttia 441 miljoonaan euroon. Vertailukauden tulosta paransi Vallilan kiinteistön myynti 96 miljoonaa euroa.

Muu toiminta -segmentin korkokate oli -65 miljoonaa euroa (-47). Korkokatetta heikensivät varainhankintasuunnitelman mukaisesti vuonna 2020 liikkeeseen lasketut toissijaisen oman pääoman ehtoiset ja vuonna 2021 liikkeeseen lasketut senior non-preferred -etu oikeusluokan joukkovelkakirjalainat, joiden marginaalit ovat seniorehtoisia joukkovelkakirjalainoja korkeampia. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat -7 miljoonaa euroa (11).

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat 11,9 prosenttia 513 miljoonaan euroon. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Vallilan kiinteistön myynti. Kaupasta kirjattiin myyntivoittoa 98 miljoonaa euroa vertailukauden liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluja 2 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin kuluihin. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella.

Muu toiminta -segmentin kulut olivat vertailukauden tasolla 511 miljoonaa euroa (515). Henkilöstökulut kasvoivat 18,8 prosenttia 152 miljoonaan euroon tulospalkkiovarausten ja henkilöstömäärän kasvun myötä. Henkilöstömäärä kasvoi muun muassa kehittämisessä, riskienhallinnassa ja talousrikollisuuden torjunnassa. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat vertailukauden tasolla, 99 miljoonaa euroa (102). Liiketoiminnan muut kulut laskivat 8,7 prosenttia 260 miljoonaan euroon ICT-kulujen laskettua 21 miljoonaa euroa.

OP Ryhmän senior- ja senior non-preferred -ehtoisen tukkuvarainhankinnan, TLTRO-varainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli syyskuun lopussa 16 korkopistettä (19). Katetut

joukkovelkakirjalainat raportoidaan osana Vähittäispankki-segmenttiä.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva.

OP Yrityspankki osallistui maaliskuussa TLTRO III:n seitsemänteen operaatioon 5,0 miljardilla eurolla ja kesäkuussa kahdeksanteen operaatioon 3,0 miljardilla eurolla. OP Yrityspankilla oli syyskuun lopussa TLTRO III -rahoitusta yhteensä 16,0 miljardia euroa. Maaliskuussa OP Yrityspankki laski liikkeeseen kaksi senior non-preferred -ehtoista joukkovelkakirjalainaa ja kesäkuussa ja syyskuussa yhden. Maaliskuussa liikkeeseen lasketut lainat olivat 500 miljoonaa euroa 5 vuoden maturiteetilla ja 300 miljoonaa euroa 10 vuoden maturiteetilla. Kesäkuussa ja syyskuussa liikkeeseen lasketut lainat olivat 500 miljoonan euron suuruisia 7 vuoden maturiteetilla. Tammi-syyskuussa OP Ryhmässä laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 3,3 miljardia euroa (6,6).

Euroopan keskuspankin neuvosto muutti vuonna 2020 TLTRO III -rahoituksen ehtoja edistääkseen pankkien luotonantoa tahoille, joihin koronaviruspandemia on vakavimmin vaikuttanut. Muutettujen ehtojen mukaan korko aikavälillä 24.6.2020–23.6.2022 voi olla EKP:n talletuskorko (raportointihetkellä -0,50 %) miinus 0,50 %, ja tämän jälkeiselle lainan maturiteetille parhaimmillaan EKP:n talletuskorko. Alennettu korko on ehdollinen nettoluotonannon kasvukriteerien täyttymiselle.

Korko aikavälille 24.6.2020–23.6.2021 määräytyi 31.3.2021 umpeutuneen nettoluotonannon tarkastelujakson perusteella. OP Ryhmä arvioi täyttäneensä kasvukriteerit. Lopullinen korko määräytyy TLTRO III -operaation erääntyessä.

Kuluvan korkojakson osalta OP Ryhmä seuraa kasvukriteerien täyttymisen ehtoja. Mikäli johto myöhemmin päivittää arvionsa kuluvan korkojakson nettoluotonannon kasvukriteerien täyttymisestä, kirjataan positiivinen tulosvaikutus pohjakoron päälle saatavasta lisämarginaalista kertavaikutteisesti tulokseen IFRS 9-standardin mukaisesti. OP Ryhmä on arvioinut, että TLTRO III -rahoitus täyttää markkinaehtoisen rahoituksen ehdot ja käsitellään IFRS 9-standardin mukaisesti.

Palvelukehittäminen

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-investoinneista.

OP Ryhmän kehittämismenot olivat tammi–syyskuussa 192 miljoonaa euroa (209). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 65 miljoonaa euroa (74) on aktivoitu. Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy tämän osavuositarkastuksen tekstiosan liiketoimintasegmenttikohtaisiin osioihin.

OP Ryhmä solmi keväällä 2019 viisivuotisen sopimuksen Tata Consultancy Services Ltd:n (TCS) kanssa ICT-palveluiden tuottamisesta. Sopimus kattaa OP Ryhmän käyttämät ICT-infrastruktuuripalvelut kuten keskuskone-, palvelin- ja kapasiteettipalvelut. Lisäksi sopimukseen kuuluvat konesali- ja pilvipalvelut. ICT-infrastruktuuripalveluiden siirto TCS:lle vietiin loppuun suunnitellusti, ja se päättyi helmikuussa 2021.

OP Ryhmä allekirjoitti helmikuussa 2021 uuden viisivuotisen sopimuksen CGI:n kanssa IT-sovelluspalveluiden tuottamisesta erityisesti vakuutuksen ja osaamiskeskusten alueilla. Sopimus on osa IT-operaatioiden toimintatapojen ja kumppanuuksien tehostamista ja uudistamista.

OP Ryhmä allekirjoitti toukokuussa 2021 uuden viisivuotisen sopimuksen Accenturen kanssa IT-sovelluspalveluiden tuottamisesta erityisesti pankkitoiminnan alueella. Sopimus on osa IT-operaatioiden toimintatapojen ja kumppanuuksien tehostamista ja uudistamista.

OP Ryhmä allekirjoitti kesäkuussa 2021 uuden kuusivuotisen sopimuksen Elisan kanssa työasema- ja tukipalveluiden tuottamisesta. Sopimus on osa IT-operaatioiden toimintatapojen ja kumppanuuksien tehostamista ja uudistamista.

Henkilöstö

OP Ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 12 957 henkilöä (12 604). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 999 (12 486). Henkilöstön määrä kasvoi katsauskaudella asiakaspalvelussa, kehittämisessä ja teknologioissa, vakuutuksessa, riskienhallinnassa ja talousrikollisuuden torjunnassa.

Henkilöstö katsauskauden lopussa

	30.9.2021	31.12.2020
Vähittäispankki	7 045	7 069
Yrityspankki	910	899
Vakuutus	2 495	2 260
Muu toiminta	2 507	2 376
Yhteensä	12 957	12 604

Katsauskauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 185 henkilöä (228). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,9 vuotta (62,2).

Kaupallisen alan opiskelijat valitsivat OP Ryhmän ensimmäistä kertaa Suomen houkuttelevimmaksi työnantajaksi kevään 2021 Universumin työnantajakuivatutkimuksessa. Lisäksi OP Ryhmä säilytti asemansa finanssialan houkuttelevimpana työnantajana myös muiden alojen opiskelijoiden keskuudessa.

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu vuonna 2021 koko henkilöstöä koskevasta tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahostosta. Yrityskohtaiset vuosisuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahoston mittareissa. Palkitsemisjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely. Tarkemmat tiedot muuttuvasta palkitsemisesta on esitetty OP Ryhmän toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä 2020.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän osavuositarkastukseen yhdisteltiin katsauskauden lopussa yhteensä 125 osuuspankkia (137) ja OP Osuuskuunta-konserni. Katsauskaudella osuuspankkien lukumäärää laskivat pankkien sulautumiset.

Ruokin Osuuspankki ja Vihannin Osuuspankki sulautuivat Raahen Seudun Osuuspankkiin 31.3.2021. Sulautumisten yhteydessä Raahen Seudun Osuuspankin toiminimi muuttui Raahentienoon Osuuspanniksi.

Lokalahden Osuuspankki ja Taivassalon Osuuspankki sulautuivat Lounaisrannikon Osuuspankkiin 31.3.2021.

Mynämäen-Nousiaisten Osuuspankki sulautui Auranmaan Osuuspankkiin 30.4.2021. Sulautumisen yhteydessä Auranmaan Osuuspankin toiminimi muuttui Osuuspankki Vakka-Auranmaaksi.

Artjärven Osuuspankki sulautui Länsi-Kymen Osuuspankkiin 31.7.2021.

Oripään Osuuspankki sulautui Alastaron Osuuspankkiin 31.7.2021. Sulautumisen yhteydessä Alastaron Osuuspankin toiminimi muuttui Osuuspankki Harjuseuduksi.

Kurun Osuuspankki sulautui Tampereen Seudun Osuuspankkiin 31.8.2021.

Kiikoisten Osuuspankki sulautui Länsi-Suomen Osuuspankkiin 31.8.2021.

Himangan ja Perhon Osuuspankit sulautuivat Nivalan Osuuspankkiin 30.9.2021. Sulautumisen yhteydessä Nivalan Osuuspankin toiminimi muuttui Joki-Pohjanmaan Osuuspanniksi.

Oulaisten Osuuspankki sulautui Suomenselän Osuuspankkiin 30.9.2021.

Halsua-Ylipään Osuuspankki, Toholammin Osuuspankki, Ullavan Osuuspankki ja Perhonjokilaakson Osuuspankki ovat 31.5.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Halsua-Ylipään, Toholammin ja Ullavan Osuuspankit sulautuvat Perhonjokilaakson Osuuspankkiin. Sulautumisten täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2021. Sulautumisten yhteydessä Perhonjokilaakson Osuuspankin toiminimi muuttuu Jokilaaksojen Osuuspanniksi.

Loimaan Osuuspankki ja Lounais-Suomen Osuuspankki ovat 26.5.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Loimaan Osuuspankki sulautuu Lounais-Suomen Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.12.2021.

Luhangan Osuuspankki ja Keski-Suomen Osuuspankki ovat 7.9.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Luhangan Osuuspankki sulautuu Keski-Suomen Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 28.2.2022.

Luopioisten Osuuspankki ja Kangasalan Seudun Osuuspankki ovat 14.10.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Luopioisten Osuuspankki sulautuu Kangasalan Seudun Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.3.2022.

Sastamalan Osuuspankki, Satakunnan Osuuspankki ja Satapirkkan Osuuspankki ovat 13.10.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Sastamalan ja Satapirkkan Osuuspankit sulautuvat Satakunnan Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.4.2022. Sulautumisen yhteydessä Satakunnan Osuuspankin toiminimi muuttuu Satapirkkan Osuuspanniksi.

Itä-Uudenmaan Osuuspankki, Uudenmaan Osuuspankki ja Helsingin Seudun Osuuspankki ovat 29.9.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan Osuuspankit sulautuvat Helsingin Seudun Osuuspankkiin. Sulautumisten täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.7.2022. Sulautumisten yhteydessä Helsingin Seudun Osuuspankin toiminimi muuttuu Uudenmaan Osuuspanniksi.

OP Osuuskunta -konsernin rakenteen yksinkertaistaminen

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin juridisilla rakennejärjestelyillä yksinkertaistetaan konsernirakennetta, selkeytetään johtamista ja kevennetään kulurakennetta.

OP Asset Management Execution Services Oy on sulautunut tytäryhtiösulautumisella OP Varainhoito Oy:öön 30.4.2021.

OP Osuuskunta on myynyt tytäryhtiönsä Checkout Finland Oy:n koko osakekannan Paytrail Oyj:lle. Yrityskauppa toteutui 30.4.2021.

OP-Korttiyhtiö Oyj:n toiminimi on muuttunut 1.6.2021 alkaen OP Vähittäisasiakkaat Oyj:ksi.

OP-Palvelut Oy ja OP Osuuskunta ovat 25.5.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan OP-Palvelut Oy sulautuu tytäryhteisösulautumisella OP Osuuskuntaan. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.11.2021.

OP Yrityspankki Oyj ja sen Baltian tytäryhtiöt OP Finance AS (Viro), OP Finance SIA (Latvia) ja AB OP Finance (Liettua) ovat 4.6.2021 ja 22.6.2021 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Baltian tytäryhtiöt sulautuvat rajat ylittävällä sulautumisella emoyhtiönsä OP Yrityspankki Oyj:öön. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2021.

OP Yrityspankki Oyj:n hallitus hyväksyi 2.7.2021 jakautumissuunnitelman, jonka mukaan OP Yrityspankki Oyj:n vahinkovakuutusliiketoimintaa harjoittavan tytäryhtiön, Pohjola Vakuutus Oy:n, osakkeet siirretään OP Osuuskunnan suoraan omistukseen. Jakautuminen toteutetaan teknisesti siten, että OP Yrityspankki Oyj jakautuu osittaisjakautumisella OP Osuuskunnan 100-prosenttisesti omistamaan apuyhtiö OP Vakuutus Holding Oy:öön, joka sulautuu välittömästi jakautumisen jälkeen tytäryhteisösulautumisella OP Osuuskuntaan. Jakautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 29.11.2021, ja sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.11.2021.

Pohjola Vakuutus Oy myy Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalle Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Yrityskauppa julkistettiin 2.7.2021. Nettovelaton kauppahinta on 31,8 miljoonaa euroa. Yrityskaupan toteutuminen edellyttää Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksynnän.

OP Osuuskunta ja OP Yrityspankki Oyj ovat 26.10.2021 ja 27.10.2021 tehneet päätökset OP Säilytys Oy:n osakekaupasta, jonka mukaan OP Yrityspankki Oyj myy OP Osuuskunnalle OP Säilytys Oy:n koko osakekannan.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön eli OP Osuuskunnan hallintoneuvosto on 18.11.2020 valinnut jäsenet OP Osuuskunnan hallitukseen toimikaudelle 1.1.–31.12.2021. Hallituksen kokoonpanoon ei tullut muutoksia.

Hallituksessa jatkavat vuonna 2021 kaikki entiset jäsenet: Leif Enberg (hallituksen puheenjohtaja, Oy Mapromec Ab), Jarna Heinonen (yrittäjyyden professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu), Jari Himanen (toimitusjohtaja, OP Suur-Savo), Kati Levoranta (Executive Vice President, kaupallinen ja operatiivinen johtaja, P2X Solutions Oy), Pekka Loikkanen (hallitusammattilainen), Tero Ojanperä (hallituksen puheenjohtaja, Silo.AI), Riitta Palomäki (hallitusammattilainen), Jaakko Pehkonen (kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto), Timo Ritakallio (pääjohtaja, OP Ryhmä), Olli Tarkkanen (toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki) ja Mervi Väisänen (markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu).

Lisäksi hallitus valitsi 15.12.2020 keskuudestaan uudelle toimikaudelle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenet hallituksen lakisääteisiin valiokuntiin. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajana Jarna Heinonen. Hallituksen valiokuntien kokoonpanoihin ei tullut muutoksia.

OP Osuuskunta piti 21.4.2021 varsinaisen osuuskunnan kokouksen, jossa valittiin hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastaja.

Hallintoneuvostossa on 36 jäsentä. Osuuskunnan varsinaisessa kokouksessa valittiin uudelleen seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet: hankintapäällikkö Päivi Hakasuo, toimitusjohtaja Mika Helin, restonomi (AMK), MBA Mervi Hinkkanen, professori Juha-Pekka Junttila, yrittäjä Taina Jurmu, tohtoriopiskelijä Päivi Kujala, KHT-tilintarkastaja Katja Kuosa-Kaartti, toimitusjohtaja Pekka Lehtonen, toimitusjohtaja Sirpa Leppäkoski, johtaja Timo Metsä-Tokila, Senior Manager Anssi Mäkelä, CFO Annukka Nikola, maa- ja metsätaloustieteiden tohtori Yrjö Niskanen, toimitusjohtaja Ulf Nylund, maatalousyrittäjä Johanna Pättiniemi, kehitysjohtaja Tiina Rajala, professori Petri Sahlström, yrittäjä Carolina Sandell, maatalousyrittäjä Timo Saukkonen, professori Markku Sotarauta, yrittäjä Timo Syrjälä, toimitusjohtaja Pauliina Takala ja toimitusjohtaja Ari Väänänen. Juha-Pekka Junttilan jäsenyys päättyi 20.9.2021.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin toimitusjohtaja Raili Hyvönen, apulaisprofessori Saara Julkunen, kehittämisspäällikkö Mika Kainusalmi, toimitusjohtaja Matti Kiuru, aluekappalainen Toivo Loikkanen, maatalousyrittäjä Veijo Manninen, toimitusjohtaja Kaisa Markula, palveluesimies Jarmo Nurmela, toimitusjohtaja Heikki Palosaari, toimitusjohtaja Teuvo Perätalo, toimitusjohtaja Tuomas Puttonen, toimitusjohtaja Jyrki Rantala ja toimitusjohtaja Teemu Sarhema.

Järjestäytymiskokouksessaan hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajana jatkaa CFO Annukka Nikola ja varapuheenjohtajina professori Markku Sotarauta sekä toimitusjohtaja Ari Väänänen.

Tilintarkastajaksi tilikaudeksi 2021 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OP Ryhmä maksoi vuoden 2020 Tuotto-osuuksien korot lokakuun alussa

OP Ryhmä maksoi Tuotto-osuuksien korot vuodelta 2020 Tuotto-osuuksien haltijoille 4.10.2021. OP Ryhmä on noudattanut voitonjaossaan Euroopan keskuspankin (EKP) suositusta, jonka voimassaolo päättyi 30.9.2021. EKP tiedotti 23.7.2021, että sen pankkien voitonjakoa rajoittava suositus päättyy syyskuun lopussa 2021. Tuotto-osuuksille maksettavat korot vuodelta 2020 olivat yhteensä 95 miljoonaa euroa alkuperäisen 3,25 prosentin tuottotavoitteen mukaan. Jatkossa OP Ryhmä palaa voitonjaossaan normaaliin Tuotto-osuuksien korkojen maksuaikatauluun, jossa edellisen vuoden korko maksetaan seuraavan vuoden kesäkuussa maksuedellytysten täyttyessä. Tuottotavoite vuodelle 2021 on 3,25 prosenttia. Koron lopullinen määrä vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen.

Nimitys OP Ryhmän keskusyhteisön johtokuntaan

OP Osuuskunnan hallitus on 26.10.2021 nimittänyt riskienhallintajohtaja Markku Pehkosen OP Osuuskunnan johtokunnan jäseneksi 1.1.2022 alkaen. Markku Pehkonen on toiminut OP Ryhmän riskienhallintajohtajana vuodesta 2018.

Loppuvuoden näkymät

Maailman ja Suomen talouden elpyminen jatkui kolmannella vuosineljänneksellä, mutta nopein elpyminen alkoi jäää taakse. Talouden toipumista vahvisti koronapandemian aiheuttamien rajoitusten väheneminen, joka tuki erityisesti palvelusektoreita. Teollisuus kärsi kuitenkin toimitusketjujen ongelmista, joita talouden nopea koheneminen ja osin yhä myös koronapandemia aiheuttivat.

Monet raaka-aineet ovat kallistuneet nopean elpymisen seurauksena, mikä on nostanut inflaatiota. Inflaation kiihtymisen odotetaan olevan laajalti tilapäistä, mutta energian hinnan kallistuminen syksyllä lisäsi jälleen markkinoiden inflaatiohuolia. Osakemarkkinoiden epävarmuus lisääntyi alkusyksyllä ja korko-odotukset nousivat.

Talouden elpyminen jatkuu lähiaikoina. Suomessa niin kotitalouksien kuin yritysten taloustilanne on hyvä ja asuntomarkkinoiden vire jatkuu suotuisana. Lyhyiden markkinakorkojen näkymä on vakaa. Monet tekijät lisäävät kuitenkin näkymiin liittyvää epävarmuutta. Koronapandemia

voi yhä johtaa rajoituksiin, jotka hidastavat toipumista. Energian hinnan kallistuminen voi heikentää ostovoimaa, ja tuotantoketjuihin liittyvät ongelmat aiheuttavat tuotantokatkoja. Epävarmuus voi myös heijastua rahoitusmarkkinoille.

Pandemiakemityksen äkillinen paheneminen vaikuttaisi OP Ryhmään kolmella tavalla: epävarmuus lisääntyisi rahoitus- ja sijoitusmarkkinoilla sekä taloudessa, asiakkaiden taloudellisten vaikeuksien lisääntyminen kasvattaisi luottoriskiä sekä vähentäisi palveluiden kysyntää, ja lisäksi paheneva tautitilanne voisi vaikeuttaa OP Ryhmän oman toiminnan tehokasta toteuttamista.

OP Ryhmän vuoden 2021 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2020 tulos. Koronaviruspandemia aiheuttaa edelleen epävarmuutta saamisten arvonalentumisten määrään ja sijoitustoiminnan tuottoihin.

Kaikki tässä osavuositarkastuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE), ilman OP-bonusia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), ilman OP-bonusia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$
Tuotot sijoitustoiminnasta	Sijoitustoiminnan nettotuotot + Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)
Luottokanta	Tase-erä Saamiset asiakkailta
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	$\frac{\text{Saamisten arvonalentumiset x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Luotto- ja takauskanta katsauskauden lopussa}} \times 100$
Talletukset	Tase-erän Velat asiakkaille sisältämät talletukset
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	$\frac{\text{Tappiota koskeva vähennyserä}}{\text{Saamiset asiakkailta (taseen ja taseen ulkopuoliset erät)}} \times 100$
Maksukyvyttömyyden havainnointiaste (default capture rate), %	$\frac{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset, jotka olivat vaiheessa 2 vertailukaudella}}{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset katsauskaudella}} \times 100$
Asiakasliiketoiminnan tuotot	Korkokate + vakuutuskate + nettopalkkiotuotot
Vahinkovakuutus:	
Operatiivinen vahinkosuhte, %	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset ja yrityskauppojen yhteydessä syntyneiden aineettomien erien poistot}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde

Operatiivinen riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	<u>Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset</u> x 100 Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	<u>Liikekulut ja korvausten selvittelykulut</u> x 100 Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset
Henkivakuutus:	
Operatiivinen kulusuhde, %	<u>Kulut yhteensä</u> x 100 Kuormitustulo + hallinnointipalkkioiden palautus
Erillislaskentaan perustuvat tunnusluvut	
Vakavaraisuussuhde, %	<u>Omat varat yhteensä</u> x 100 Kokonaisriski
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	<u>Ensisijainen pääoma (Tier 1)</u> x 100 Kokonaisriski
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	<u>Ydinpääoma (CET1)</u> x 100 Kokonaisriski
Solvenssisuhde, %	<u>Omat varat</u> x 100 Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	<u>Ensisijainen pääoma (T1)</u> x 100 Vastuiden määrä
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	<u>Likvidit varat</u> x 100 Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisään virtaukset stressitilanteessa
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	<u>Pysyvä varainhankinta</u> x 100 Pysyvän varainhankinnan vaade
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde*	<u>Ryhmittymän omat varat yhteensä</u> x 100 Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	<u>Järjestämättömät saamiset (brutto)**</u> x 100 Vastuut katsauskauden lopussa
Ongelmasaamiset vastuista, %	<u>Ongelmasaamiset (brutto)***</u> x 100 Vastuut katsauskauden lopussa
Terveet lainanhoitojoustosaamiset vastuista, %	<u>Terveet lainanhoitojoustosaamiset (brutto)***</u> x 100 Vastuut katsauskauden lopussa

Terveet lainanhoitajustosaamiset ongelmasaamisista, %	<u>Terveet lainanhoitajustosaamiset (brutto)***</u>	x 100
	Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa	
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	<u>Tappiota koskeva vähennyserä, joka kohdistuu tase-erään saamiset asiakkailta</u>	x 100
	Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa	
Luotto- ja takauskanta	Luottokanta + takauskanta	
Vastuut	Luotto- ja takauskanta + korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt	
Muut vastuut	Korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt	

*Rava-suhdeluvussa on huomioitu siirtymäsäännökset.

**Järjestämättömillä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä tällaisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajustoja. Lainanhoitajustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista.

***Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä tällaisiin tai terveisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajustoja. Lainanhoitajustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitajustosaamisista ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervetulleeseen lainanhoitajustosaamisesta tai saamisesta, joissa lainanhoitajusto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Vakavaraisuustaulukot

Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	30.9.2021	31.12.2020
OP Ryhmän oma pääoma	13 736	13 112
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-858	-498
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-126	-203
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	12 752	12 410
Aineettomat hyödykkeet	-341	-391
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisu	-123	-93
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-2	-126
Ennakoitu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-96	-95
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-452	-413
Järjestämättömien vastuiden kattamisvaatimuksesta puuttuva määrä	-0	
Ydinpääoma (CET1)	11 739	11 293
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä		40
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		40
Ensisijainen pääoma (T1)	11 739	11 333
Debentuurilainat	1 308	1 599
Debentuurilainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	173	
Toissijainen pääoma (T2)	1 481	1 599
Omat varat yhteensä	13 220	12 933
Kokonaisriski, milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Luotto- ja vastapuoliriski	56 500	54 522
Standardimenetelmä (SA)	4 824	4 562
Valtio- ja keskuspankkivastuut	324	347
Luottolaitosvastuut	4	9
Yritysvastuut	3 241	3 068
Vähittäisvastuut	1 060	1 026
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	7	32
Muut	190	80
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)	51 676	49 960
Luottolaitosvastuut	1 152	1 029
Yritysvastuut	28 817	26 461
Vähittäisvastuut	13 582	14 295
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	7 107	7 036
Muut	1 018	1 140
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	1 289	1 096
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	3 786	3 964
Vastuun arvonoikaus (CVA)	201	138
Kokonaisriski yhteensä	61 776	59 720

Suhdeluvut, %	30.9.2021	31.12.2020
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,0	18,9
Tier1-vakavaraisuussuhde	19,0	19,0
Vakavaraisuussuhde	21,4	21,7
Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöstä, %	30.9.2021	31.12.2020
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,0	18,9
Tier1-vakavaraisuussuhde	19,0	18,9
Vakavaraisuussuhde	21,1	21,6
Pääomavaatimus, milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Omat varat	13 220	12 933
Pääomavaatimus	8 497	8 213
Puskuri pääomavaatimuksiin	4 723	4 719

Pääomavaatimus 13,8 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 1,0 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,25 prosenttia, ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Ensisijainen pääoma (T1)	11 739	11 333
Vastuut yhteensä	158 855	144 799
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	7,4	7,8

Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) kuvaa velkaantuneisuutta, mittarin minimitaso on kolme prosenttia.

OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
OP Ryhmän omat pääomat	13 736	13 112
Pääomalainat ja debentuurilainat	1 481	1 640
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-187	-331
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 098	-1 147
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	698	623
Suunniteltu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-96	-95
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	-218	-184
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-426	-387
Ryhmittymän omat varat yhteensä	13 890	13 231
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	7 567	7 284
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 562	1 508
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	9 130	8 791
Ryhmittymän vakavaraisuus	4 761	4 439
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä) (%)	152	150

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta

** Eläkevastuun ylläpito, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojausosuus

*** Kokonaisriski x 13,8 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

TAULUKKO-OSA

Tuloslaskelma

MIJ. €	Liite	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Korkokate	2	971	960	331	315
Vakuuskate	3	542	476	215	181
Nettopalkkiotuotot	4	761	679	249	224
Sijoitustoiminnan nettotuotot	5	253	31	-2	59
Liiketoiminnan muut tuotot		47	121	4	8
Tuotot yhteensä		2 573	2 268	796	787
Henkilöstökulut		656	594	195	179
Poistot ja arvonalentumiset		192	196	64	67
Liiketoiminnan muut kulut	6	573	624	170	174
Kulut yhteensä		1 420	1 414	429	421
Saamisten arvonalentumiset	7	-95	-183	-59	-17
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		-152	-190	-53	-65
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-48	45	42	-44
Tulos ennen veroja		858	526	297	239
Tuloverot		164	110	55	48
Kauden tulos		693	416	241	191
Jakautuminen:					
Omistajien osuus kauden tuloksesta		693	413	242	190
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden tuloksesta		0	3	0	1
Yhteensä		693	416	241	191

Laaja tuloslaskelma

MIJ. €	Liite	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Kauden tulos		693	416	241	191
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		39	-15	1	-18
Uudelleenarvostusrahaston muutos		15		15	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta		-33	13	2	85
Rahavirran suojauksesta		-96	65	-21	-7
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		49	-38	-42	48
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		-8	3	0	4
Uudelleenarvostusrahaston muutos		-3		-3	
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käypään arvoon arvostamisesta		7	-3	0	-17
Rahavirran suojauksesta		19	-13	4	1
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-10	8	8	-10
Kauden laaja tulos		672	435	206	277
Kauden laajan tuloksen jakautuminen:					
Omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		672	432	207	276
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		0	3	0	1
Yhteensä		672	435	206	277

Tase

Milj. €	Liite	30.9.2021	31.12.2020
Käteiset varat		32 274	21 827
Saamiset luottolaitoksilta		518	306
Johdannaissopimukset	16	3 524	5 215
Saamiset asiakkailta		95 229	93 644
Sijoitusomaisuus		23 258	23 562
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		12 602	11 285
Aineettomat hyödykkeet		1 236	1 311
Aineelliset hyödykkeet		477	633
Muut varat		2 366	2 236
Verosaamiset		164	188
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	1	9	
Varat yhteensä		171 657	160 207
Velat luottolaitoksille		16 278	8 086
Johdannaissopimukset		2 344	3 424
Velat asiakkaille		76 896	73 422
Vakuutusvelka	8	9 022	9 374
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9	12 658	11 323
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10	34 391	34 706
Varaukset ja muut velat		3 249	3 431
Verovelat		1 087	1 069
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 990	2 261
Myytäväinä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	1	7	
Velat yhteensä		157 921	147 095
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet		214	212
Tuotto-osuudet		3 017	2 962
Käyvän arvon rahasto	11	317	382
Muut rahastot		2 184	2 172
Kertyneet voittovarot		7 878	7 248
Määräysvallattomien omistajien osuus		126	137
Oma pääoma yhteensä		13 736	13 112
Velat ja oma pääoma yhteensä		171 657	160 207

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2020	3 238	251	2 185	6 730	12 404	166	12 570
Kauden laaja tulos		32		400	432	3	435
Kauden tulos				413	413	3	416
Muut laajan tuloksen erät		32		-12	20		20
Voitonjako				-98	-98	-8	-106
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	-125				-125		-125
Rahastosiirrot			-14	14			
Muut				-2	-2	-4	-5
Oma pääoma 30.9.2020	3 113	283	2 172	7 045	12 612	157	12 770

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2021	3 174	382	2 172	7 248	12 975	137	13 112
Kauden laaja tulos		-65	12	724	672	0	672
Kauden tulos				693	693	0	693
Muut laajan tuloksen erät		-65	12	31	-21		-21
Voitonjako				-94	-94	-6	-100
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	57				57		57
Muut				0	0	-5	-5
Oma pääoma 30.9.2021	3 231	317	2 184	7 878	13 610	126	13 736

Rahavirtalaskelma

MIJ. €	1-9/2021	1-9/2020
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	693	416
Oikaisut kauden tulokseen	533	122
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 147	-4 026
Saamiset luottolaitoksilta	-18	-3
Johdannaissopimukset	135	-739
Saamiset asiakkailta	-1 789	-2 800
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	-397	57
Sijoitusomaisuus	132	-52
Muut varat	-209	-490
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	12 011	10 350
Velat luottolaitoksille	8 184	5 720
Johdannaissopimukset	14	-443
Velat asiakkaille	3 619	4 761
Vakuutusvelka	5	9
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista	263	-29
Varaukset ja muut velat	-73	331
Maksetut tuloverot	-117	-94
Saadut osingot	64	35
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	11 037	6 802
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	1	0
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	35	193
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-84	-97
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	9	427
B. Investointien rahavirta yhteensä	-38	522
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, muutos	-252	572
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, muutos	1	1 085
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	183	17
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-126	-142
Maksetut osingot ja osuus pääoman korot	-96	-106
Vuokrasopimusvelat	-27	-25
Muut oman pääoman erien lisäykset		5
Muut oman pääoman erien vähennykset		1
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-317	1 407
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	10 683	8 732
Rahavarat kauden alussa	22 053	12 168
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	-105	508
Rahavarat kauden lopussa	32 630	21 408
Saadut korot	1 106	1 351
Maksetut korot	-307	-444
Rahavarat		
Käteiset varat	32 274	21 172
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	356	236
Yhteensä	32 630	21 408

Segmenttiraportointi

Segmenttikohtaiset tiedot

Tulos tammi-syyskuu 2021, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	715	305	-1	-65	17	971
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-5		5		
Vakuutuskate			552		-10	542
Nettopalkkiotuotot	560	144	62	0	-5	761
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-5	130	184	-7	-50	253
Liiketoiminnan muut tuotot	24	53	1	513	-545	47
Tuotot yhteensä	1 294	633	797	441	-593	2 573
Henkilöstökulut	322	67	116	152	-1	656
Poistot ja arvonalentumiset	40	10	44	99	-2	192
Liiketoiminnan muut kulut	517	161	193	260	-558	573
Kulut yhteensä	878	238	353	511	-561	1 420
Saamisten arvonalentumiset	-70	-25	0	0	0	-95
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-122	-14	-16			-152
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			-48		0	-48
Tulos ennen veroja	224	356	380	-70	-32	858
Tulos tammi-syyskuu 2020, milj. €						
Korkokate	694	297	-1	-46	16	960
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-17		17		
Vakuutuskate			485		-8	476
Nettopalkkiotuotot	517	104	55	7	-4	679
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	106	-37	11	-50	31
Liiketoiminnan muut tuotot	21	14	6	582	-502	121
Tuotot yhteensä	1 232	521	508	553	-547	2 268
Henkilöstökulut	309	56	101	128	0	594
Poistot ja arvonalentumiset	39	14	43	102	-2	196
Liiketoiminnan muut kulut	504	150	200	285	-515	624
Kulut yhteensä	852	220	344	515	-517	1 414
Saamisten arvonalentumiset	-118	-66	0	1		-183
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-162	-14	-14			-190
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			45	0	0	45
Tulos ennen veroja	100	221	195	39	-30	526

Tase 30.9.2021, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	54	190		32 031		32 274
Saamiset luottolaitoksilta	25 970	201	1 967	12 836	-40 456	518
Johdannaissopimukset	429	3 576	93	237	-811	3 524
Saamiset asiakkailta	70 576	25 161		461	-970	95 229
Sijoitusomaisuus	629	555	9 272	22 013	-9 211	23 258
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			12 602			12 602
Aineettomat hyödykkeet	30	192	779	241	-5	1 236
Aineelliset hyödykkeet	325	5	13	142	-7	477
Muut varat	359	523	1 116	545	-177	2 366
Verosaamiset	45	2	26	43	47	164
Myyttävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät			9			9
Varat yhteensä	98 417	30 406	25 877	68 550	-51 592	171 657
Velat luottolaitoksille	12 146	620		42 074	-38 563	16 278
Johdannaissopimukset	341	2 748	19	112	-877	2 344
Velat asiakkaille	61 859	14 676		3 031	-2 670	76 896
Vakuutusvelka			9 022			9 022
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			12 658			12 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 517	1 221		20 945	-4 292	34 391
Varaukset ja muut velat	752	918	487	1 167	-74	3 249
Verovelat	463	5	209	409	1	1 087
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		0	380	2 002	-392	1 990
Myyttävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat			7			7
Velat yhteensä	92 078	20 187	22 782	69 740	-46 867	157 921
Oma pääoma						13 736
Tase 31.12.2020, milj. €						
Käteiset varat	63	224	0	21 540		21 827
Saamiset luottolaitoksilta	20 668	103	1 653	11 845	-33 965	306
Johdannaissopimukset	722	5 144	341	209	-1 199	5 215
Saamiset asiakkailta	69 362	24 701		495	-915	93 644
Sijoitusomaisuus	676	494	9 597	19 053	-6 257	23 562
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			11 285			11 285
Aineettomat hyödykkeet	35	207	782	291	-3	1 311
Aineelliset hyödykkeet	341	4	130	165	-9	633
Muut varat	278	588	979	627	-235	2 236
Verosaamiset	91	2	10	45	40	188
Varat	92 237	31 467	24 777	54 270	-42 543	160 207
Velat luottolaitoksille	11 117	564		28 709	-32 303	8 086
Johdannaissopimukset	425	4 082	2	192	-1 278	3 424
Velat asiakkaille	59 436	13 118		3 221	-2 352	73 422
Vakuutusvelka			9 374			9 374
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			11 323			11 323
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	13 932	855		21 207	-1 288	34 706
Varaukset ja muut velat	903	774	682	1 254	-183	3 431
Verovelat	496	4	176	395	-1	1 069
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-6		380	2 294	-407	2 261
Velat	86 302	19 396	21 937	57 271	-37 811	147 095
Oma pääoma						13 112

Liitetaulukot

1. Laatumisperiaatteet
2. Korkokate
3. Vakuuskate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Sijoitustoiminnan nettotuotot
6. Liiketoiminnan muut kulut
7. Saamisten arvonalentumiset
8. Vakuutusvelka
9. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista
10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
12. Annetut vakuudet
13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
16. Johdannaisopimukset
17. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma
18. Lähipiiritapahtumat

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Osavuositarkastus on laadittu IAS 34 -standardin Osavuositarkastukset ja vuoden 2020 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Osavuositarkastus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Osavuositarkastus on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen osavuositarkastus on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

1. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Osavuositarkastusta laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulokset voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Osavuositarkastuksen laadinnassa johdon harkintaa on käytetty erityisesti odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa.

Odotettavissa olevat luottotappiot

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, muun muassa:

- oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin
- malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta
- sopimuksen maturiteetin määrittäminen eräpäivätoimille luotoille (valmiusluotot)
- käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen
- sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla
- makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa
- makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen
- esimerkiksi koronaviruspandemian takia tiettyyn toimialaan kohdistetut johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset
- vakuuden maantieteellisen sijainnin perusteella tehdyt johdon harkintaan perustuvat vakuusarvon alennukset.

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, muun muassa:

- henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate)
- absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OP Ryhmän luottoriskiprosessiin
- sen ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

Varsinainen ECL-lukujen laskenta suoritetaan ECL-malleja käyttäen ilman johdon harkintaa, paitsi jos kyseessä on vaiheessa 3 oleva suuri yritysvastuu, jolloin ECL lasketaan asiantuntija-arvioon perustuvalla kassavirtaperusteisella ECL-menetelmällä.

Muilta kuin edellä esitetyin osin odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvä johdon harkinta ja arviot sisältyvät vuoden 2020 tilinpäätökseen.

Liitetiedossa 7 Saamisten arvonalentumiset kerrotaan tehdyistä valinnoista koronakriisin aikana odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa.

2. TLTRO III -rahoituksen efektiivinen korko

Efektiivinen korko on laskettu TLTRO-rahoitukselle perustuen johdon arvioon nettoluotonannon kriteerien täyttymisestä tulevilla tarkastelujaksoilla. Jos tähän johdon arvioon tulee myöhemmin muutoksia, käsitellään ne lainan kirjanpitoarvon muutoksina. Lainan bruttomääräinen kirjanpitoarvo lasketaan uudelleen siten, että se vastaa uudelleen arvioitujen rahavirtojen nykyarvoa, joka on määritetty diskonttaamalla käyttäen lainan alkuperäistä efektiivistä korkoa. Tästä syntyvä oikaisu kirjataan tulosvaikutteisesti.

3. Viitekorkouudistuksen vaikutus laatimisperiaatteisiin

OP Ryhmä on ottanut käyttöön 1.1.2021 Viitekorkouudistus-asiakirjan (vaihe 2), jolla muutetaan standardeja IFRS 9, IAS 39 ja IFRS 7, IFRS 4 ja IFRS 16. Nämä muutokset ovat jatkoa vuonna 2020 käyttöön otetulle Viitekorkouudistus-asiakirjalle (vaihe 1).

Vaiheen 2 muutokset tuovat kaksi käytännön helpotusta, ja niitä sovelletaan siitä hetkestä, kun viitekorkomuutos on tapahtunut. Ensimmäinen koskee jaksotettuun hankintamenuun arvostettavia rahoitusinstrumentteja niin, että sopimukseen perustuvien kassavirtojen muuttaminen viitekorkouudistuksen vuoksi käsitellään päivittämällä efektiivinen korko, jolloin muutoksesta ei aiheudu välitöntä voittoa tai tappiota. Tällä muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta OP Ryhmälle, sillä valtaosa saamisista ja veloista on euribor-sidonnaisia ja euribor on edelleen käytössä oleva viitekorko. Libor-sidonnaisia velkoja ja saamia on vain vähäisiä määriä. Toinen muutos koskee suojauslaskentaa, joka ei keskeydy, vaikka viitekorko muuttuu kesken suojaussuhteen, vaan suojaettava riski ja siihen liittyvät kassavirrat määritetään uudelleen viitekorkon muuttuessa. Vastaavasti suojaukseen liittyvä dokumentaatio muutetaan suojaattavan riskin ja suojaavan instrumentin osalta. Tästä johtuva muutos arvostuksessa esitetään osana suojauksen tehottomuutta. Tällä muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta OP Ryhmälle, koska suojaukset ovat valtaosin euribor-sidonnaisia.

4. Pohjola Sairaalan luokittelu myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi

OP Ryhmä luokitteli Pohjola Sairaalan myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi tehtyjen päätösten perusteella toisella vuosineljänneksellä. Pohjola Sairaala on ortopediaan eli tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja -tapaturmien hoitoon erikoistunut sairaalaketju, joka toimii viidellä yliopistosairaalaosastolla: Helsingissä, Tampereella, Turussa, Oulussa ja Kuopiossa. Yhtiön palveluksessa työskenteli vuonna 2020 keskimäärin 266 työntekijää. Pohjola Sairaala esitettiin kokonaisuudessaan Vakuutus-segmentin taseessa 30.9.2021.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät eriteltynä:

Varat, milj. €	30.9.2021
Aineelliset hyödykkeet	0
Aineettomat hyödykkeet	1
Muut varat	8
Varat yhteensä (A)	9
Velat, milj. €	30.9.2021
Varaukset ja muut velat	7
Velat yhteensä (B)	7
Nettotasearvo (A-B)	2

5. Pilvipalvelujärjestelyiden konfigurointi- ja räätälöintimenojen kirjanpitokäsittely

IFRS-tulkintakomitea antoi huhtikuussa 2021 lopullisen agendapäätöksen pilvipalvelujärjestelyiden konfigurointi- ja räätälöintimenojen kirjanpitokäsittelystä. Agendapäätöksessä tulkintakomitea tarkasteli, kirjataanko IAS 38 -standardia soveltaen sovelluksen konfiguroinnista ja räätälöinnistä aineeton hyödyke, ja mikäli aineetonta hyödykettä ei kirjata, kuinka kirjataan kyseiset konfigurointi- ja räätälöintimenot. OP Ryhmä on aloittanut analysoinnin siitä, onko agendapäätöksellä vaikutusta pilvipalveluiden käyttöönottomien sovellettuihin laatimisperiaatteisiin. Analysointi tehdään syksyn 2021 aikana, ja mahdolliset vaikutukset otetaan huomioon viimeistään vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Liite 2. Korkokate

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Korkotuotot				
Saamiset luottolaitoksilta	1	1	0	0
Saamiset asiakkailta				
Lainat	921	940	310	316
Rahoitusleasingsaamiset	24	22	8	7
Arvoltaan alentuneet lainat ja muut sitoumukset		0		
Yhteensä	945	962	318	323
Saamistodistukset				
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	0	1	0	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	39	48	13	15
Jaksettu hankintameno	0	3	0	1
Yhteensä	39	51	13	16
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-108	-94	-37	-31
Rahavirran suojaus	38	37	13	12
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	-2	3	0	3
Yhteensä	-73	-53	-24	-16
Velat luottolaitoksille				
Negatiiviset korot	55	26	24	19
Velat asiakkaille				
Negatiiviset korot	25	15	9	7
Muut	8	7	2	2
Yhteensä	1 000	1 010	342	351
Korkokulut				
Velat luottolaitoksille	0	3	0	0
Velat asiakkaille	10	48	2	12
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	110	178	35	53
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	0	0	0	0
Muut	45	38	15	16
Yhteensä	45	38	15	16
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-198	-198	-62	-63
Muut	-27	-75	-8	-16
Yhteensä	-225	-273	-71	-79
Saamiset luottolaitoksilta				
Negatiiviset korot	85	45	33	21
Muut	4	5	1	2
Yhteensä	29	44	16	25
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	971	965	327	326
Suojaavat johdannaiset	-152	108	-33	-2
Suojauskohteiden arvonmuutokset	153	-113	36	-8
Korkokate yhteensä	971	960	331	315

Liite 3. Vakuutuskate

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	1 271	1 241	293	293
Jälleenvakuuttajien osuus	-2	4	3	-3
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-140	-136	112	103
Jälleenvakuuttajien osuus	12	11	-11	-6
Yhteensä	1 141	1 119	398	386
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	-663	-705	-233	-218
Jälleenvakuuttajien osuus	42	16	29	3
Korvausvastuun muutos	5	23	38	-5
Jälleenvakuuttajien osuus	-2	4	-22	7
Yhteensä	-617	-661	-189	-213
Vahinkovakuutuksen muut erät	-4	-3	-2	0
Henkivakuutuksen riskiliike	23	22	8	8
Vakuutuskate yhteensä	542	476	215	181

Liite 4. Nettopalkkiotuotot

Tammil-syyskuu 2021, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä	7-9/2021
Palkkiotuotot							
Luotonanto	74	37		0	-1	110	35
Talletukset	15	2		0	0	18	6
Maksuliike	209	30		10	-10	240	82
Arvopapereiden välitys	8	22			-8	22	7
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	6			0	6	1
Rahasto- ja hallinnointipalkkiot	34	185	69	0	-85	203	72
Omaisuudenhoito	17	20		0	-10	28	8
Lainopilliset palvelut	17	0			0	17	5
Takaukset	8	10		0	0	18	6
Asunnonvälitys	58				0	58	20
Vakuutusten välitys	82		21		-57	46	8
Henkivakuutuksen kuorimitustulo			66			66	23
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			10		0	10	4
Muut	61	2		1	-59	5	1
Yhteensä	585	314	165	11	-229	846	277
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	1		0	-1	0	0
Maksuliike	19	4	1	2	-8	18	7
Arvopapereiden välitys		3	0	0	0	3	1
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	2		0	-2	1	0
Rahastot		85	0		-85	1	0
Omaisuudenhoito		8	0	2	0	10	4
Takaukset		0				0	0
Vakuutusten välitys	-5		94		-53	37	12
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			4		0	4	1
Muut	11	68	0	6	-72	13	4
Yhteensä	26	170	99	11	-220	86	28
Nettopalkkiotuotot yhteensä	560	144	67	-0	-9	761	249

Tammi-syyskuu 2020, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä	7-9/2020
Palkkiotuotot							
Luotonanto	71	34		4	-1	108	33
Talletukset	1	2		0	0	2	1
Maksuliike	199	26		11	-9	227	79
Arvopapereiden välitys	6	20			-6	20	6
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	7		0	0	7	3
Rahasto- ja hallinnointipalkkiot	28	155	60	0	-73	170	59
Omaisuudenhoito	22	19		0	-10	32	10
Lainopilliset palvelut	16	0			0	16	6
Takaukset	6	9		0	0	15	5
Asunnonvälitys	53					53	20
Vakuutusten välitys	76		20		-53	43	8
Henkivakuutuksen kuormitustulo			64			64	22
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			9		0	9	3
Muut	65	5		0	-68	2	1
Yhteensä	543	277	153	16	-220	770	255
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	1		0	-1	0	0
Maksuliike	19	5	1	2	-8	19	7
Arvopapereiden välitys		9	0	0	-1	8	3
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	1		0	-1	0	0
Rahastot		74	0		-74	0	0
Omaisuudenhoito		6	0	1	0	7	1
Takaukset		0			0	0	1
Vakuutusten välitys	-5		89		-48	36	12
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			3		0	3	1
Muut	13	78	0	5	-78	18	7
Yhteensä	27	173	93	9	-211	91	32
Nettopalkkiotuotot yhteensä	517	104	60	7	-9	679	224

Liite 5. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Käypään arvoon mulden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	28	40	9	12
Muut tuotot ja kulut	-1	-7	0	-6
Myyntivoitot ja -tappiot	10	16	0	0
Valuutta-arvostusvoitot ja -tappiot	13	-14	6	-13
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset*	2	-4	0	6
Yhteensä	52	31	15	-1
* Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) vakuutustoiminnan saamistodistuksista				
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat				
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	3	4	1	3
Arvostusvoitot ja -tappiot	-4	2	-2	2
Yhteensä	-1	6	-1	5
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	1	-1	-4	-2
Osingot ja voitto-osuudet	5	9	5	6
Yhteensä	6	8	1	3
Johdannaiset				
Korkotuotot ja -kulut	31	97	12	33
Arvostusvoitot ja -tappiot	-110	163	-16	32
Yhteensä	-79	260	-4	65
Yhteensä	-74	274	-4	73
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikuttavasti				
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	13	17	5	5
Arvostusvoitot ja -tappiot	-41	6	-14	0
Yhteensä	-28	23	-9	6
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	157	-64	4	29
Osingot ja voitto-osuudet	49	20	7	2
Yhteensä	205	-44	11	31
Yhteensä	178	-21	2	36
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	32	24	20	8
Arvostusvoitot ja -tappiot	-43	14	-4	19
Yhteensä	-11	38	15	26
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	12	-18	1	-2
Osingot ja voitto-osuudet	5	7	2	4
Yhteensä	17	-12	3	2
Johdannaiset				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-12	-20	-3	3
Yhteensä	-12	-20	-3	3
Yhteensä	-6	6	16	32
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	98	259	15	141

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotot	38	40	13	13
Arvostusvoitot ja -tappiot	-20	-5	-14	-1
Vastike- ja hoitokulut	-28	-44	-9	-10
Muut	1	1	0	0
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	-9	-8	-10	2

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot**Lainat ja muut saamiset**

Korkotuotot	5	6	2	4
Korkokulut	-2	-2	-1	-1
Myyntivoitot ja -tappiot		0		
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	3	1	0	0
Lainat ja muut saamiset yhteensä	6	4	1	3

Vahinkovakuutuserät

Diskonnttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset	-13	-16	-4	-5
---	-----	-----	----	----

Henkivakuutuserät

Korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille	-60	-62	-20	-20
Korkotäydennysten muutos	114	-86	14	-22
Muut vakuutustekniset erät**	44	-89	-21	-38
Yhteensä	98	-237	-27	-80

** Muut vakuutustekniset erät sisältää muiden vakuutusteknistien varausten kuin korkotäydennysten muutokset.

Osakkuusyhtiöt

Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	14	-8	5	-4
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	6	6	2	2
Yhteensä	20	-2	8	-1

Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä

253	31	-2	59
------------	-----------	-----------	-----------

Liite 6. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
ICT-kulut				
Tuotanto	169	192	55	59
Kehittäminen	82	94	24	22
Toimitilat	38	36	14	12
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	57	46	1	1
Ostetut palvelut	83	97	27	32
Tietoliikenne	24	28	8	9
Markkinointi	19	20	7	6
Yhteiskuntavastuu	6	7	2	2
Vakuutus- ja varmuuskulut	8	7	4	2
Muut	87	97	28	30
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	573	624	170	174

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Kehittämismenot				
Kehittämisen ICT-kulut	82	94	24	22
Oman työn osuus	45	40	13	12
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	128	135	37	34
Aktivoidut ICT-menot	54	64	14	17
Aktivoitavien siirto/henk.kulut	11	10	3	3
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	65	74	17	21
Kehittämismenot yhteensä	192	209	55	55
Poistot ja arvonalentumiset	133	136	44	46

Liite 7. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	1-9/2021	1-9/2020	7-9/2021	7-9/2020
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	106	89	50	59
Palautukset poistetuista saamisista	-9	-7	-4	-3
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-3	102	13	-39
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista*	0	-1	0	0
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	95	183	59	17

* Vakuustoitominnan saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Luottoriskille alttilina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvalheittain 30.9.2021

Vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Vastuut yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	61 989	7 360	41	7 400	2 010	71 400
Yrityspankki	25 331	946	263	1 209	499	27 039
Saamiset asiakkailta yhteensä	87 320	8 306	304	8 610	2 509	98 439
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja lllmitit						
Vähittäispankki	6 573	421	7	428	31	7 032
Yrityspankki	5 328	250	141	391	60	5 778
Nostovarot ja lllmitit yhteensä	11 901	671	147	819	91	12 811
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	3 278	51		51	13	3 341
Yrityspankki	6 785	218		218	83	7 086
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	10 063	268		268	96	10 428
Saamistodistukset						
Muu toiminta	13 283	23		23		13 306
Vakuutus	4 086	47		47	7	4 140
Saamistodistukset yhteensä	17 369	70		70	7	17 446
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	126 653	9 315	451	9 766	2 703	139 123

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 30.9.2021

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja lllmitit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-21	-66	-2	-68	-307	-396
Yrityspankki	-21	-17	-3	-20	-233	-274
Saamiset asiakkailta yhteensä	-42	-83	-5	-88	-541	-671
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1	0	-2
Yrityspankki	-3	-1		-1	-11	-16
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-4	-2		-2	-12	-18
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-2
Vakuutus	-6	-2		-2	-3	-11
Saamistodistukset yhteensä	-8	-2		-2	-3	-13
Yhteensä	-53	-87	-5	-93	-556	-702

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summmana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 30.9.2021	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3		
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä	Yhteensä	
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vähittäispankki	71 841	7 831	48	7 879	2 054	81 774
Yrityspankki	37 443	1 414	404	1 818	642	39 904
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-22	-67	-2	-69	-308	-399
Yrityspankki	-24	-18	-3	-21	-245	-290
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,03 %	-0,85 %	-4,64 %	-0,88 %	-14,98 %	-0,49 %
Yrityspankki	-0,06 %	-1,30 %	-0,72 %	-1,17 %	-38,10 %	-0,73 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	109 284	9 245	451	9 697	2 696	121 677
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-46	-85	-5	-90	-552	-689
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,92 %	-1,14 %	-0,93 %	-20,49 %	-0,57 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	13 283	23		23		13 306
Vakuutus	4 086	47		47	7	4 140
Tappiota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-2
Vakuutus	-6	-2		-2	-3	-11
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,01 %	-2,52 %		-2,52 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,14 %	-3,65 %		-3,65 %	-48,79 %	-0,27 %
Saamistodistukset yhteensä	17 369	70		70	7	17 446
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-8	-2		-2	-3	-13
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-3,28 %		-3,28 %	-48,79 %	-0,08 %

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2020

Vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3		
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä	Vastuut yhteensä	
Mill. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	61 405	6 649	58	6 707	1 865	69 977
Yrityspankki	23 609	1 190	156	1 346	499	25 454
Saamiset asiakkailta yhteensä	85 013	7 839	214	8 053	2 365	95 431
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimittit						
Vähittäispankki	6 219	379	2	381	24	6 624
Yrityspankki	4 048	377	69	446	65	4 558
Nostovarot ja llimittit yhteensä	10 267	756	71	826	88	11 182
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	3 348	61		61	13	3 422
Yrityspankki	6 267	262		262	99	6 628
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 615	324		324	111	10 050
Saamistodistukset						
Muu toiminta	13 141	50		50		13 191
Vakuutus	4 403	48		48	17	4 469
Saamistodistukset yhteensä	17 544	98		98	17	17 660
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	122 439	9 017	285	9 302	2 582	134 323

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 31.12.2020

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuolliset nostovarot ja Ilmlittit*

Mliij. €	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-28	-62	-1	-63	-290	-382
Yrityspankki	-25	-28	-1	-29	-227	-281
Saamiset asialkailta yhteensä	-53	-90	-3	-92	-518	-663
Taseen ulkopuolliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1		-2
Yrityspankki	-12	-1		-1	-14	-27
Taseen ulkopuolliset sitoumukset yhteensä	-13	-2		-2	-14	-29
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-1	-1		-1		-2
Vakuutus	-5	-2		-2	-6	-14
Saamistodistukset yhteensä	-7	-3		-3	-6	-16
Yhteensä	-72	-95	-3	-97	-538	-708

* Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenvedo tapplota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tapplota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenvedo ja tunnusluvut 31.12.2020

	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät						
Vähittäispankki	70 972	7 089	60	7 149	1 902	80 023
Yrityspankki	33 923	1 829	225	2 054	663	36 640
Tapplota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-29	-63	-1	-64	-290	-383
Yrityspankki	-37	-29	-1	-30	-242	-309
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,04 %	-0,89 %	-2,34 %	-0,90 %	-15,27 %	-0,48 %
Yrityspankki	-0,11 %	-1,59 %	-0,55 %	-1,48 %	-36,48 %	-0,84 %
Saamiset asialkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät yhteensä	104 895	8 918	285	9 203	2 564	116 663
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-65	-92	-3	-95	-532	-692
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,06 %	-1,03 %	-0,93 %	-1,03 %	-20,75 %	-0,59 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	13 141	50		50		13 191
Vakuutus	4 403	48		48	17	4 469
Tapplota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-1	-1		-1		-2
Vakuutus	-5	-2		-2	-6	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,01 %	-1,34 %		-1,34 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,12 %	-4,16 %		-4,16 %	-36,09 %	-0,31 %
Saamistodistukset yhteensä	17 544	98		98	17	17 660
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-7	-3		-3	-6	-16
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-2,72 %		-2,72 %	-36,09 %	-0,09 %

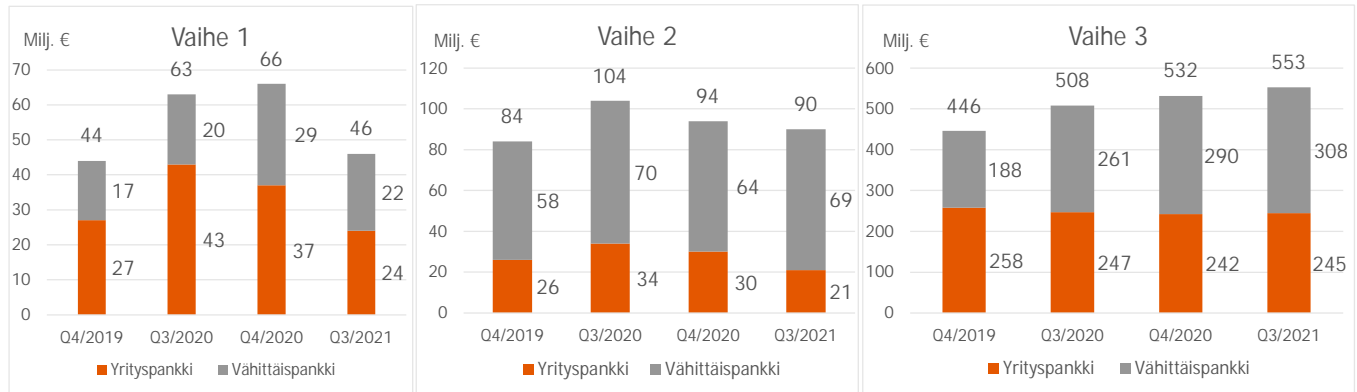
Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain 1–9/2021 aikana.

Saamiset asialkallita ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloaika	Valhe 3 Koko volmassa- oloaika	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2021	65	93	533	692
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	27		24
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		21	20
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	4	-14		-10
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-18	63	45
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		3	-13	-10
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-12	-11
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	9	9	20	38
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-17	-9	-45	-71
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	-12	-4	57	41
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset			-70	-70
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	-19	-4	20	-3
Tappiota koskeva vähennyserä 30.9.2021	46	90	552	689
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos 7-9/2021	-1	-2	15	13

OP Ryhmä kalibroi Q1/2021 aikana vähittäisasiakkaiden luottoluokitusmallin vastaamaan uuden v. 2020 maksukyvyttömyyden määritelmää. Tämä vaikutti huhtikuussa vähittäisasiakkaiden IFRS 9 PD-malliin sekä kvantitatiiviseen SICR-malliin, jolla päätetään sopimuksen siirto vaiheesta 1 vaiheeseen 2. SICR-mallissa käytetyt alkuperäiset PD-käyrät kalibroitiin vertailukelpoisiksi, jolloin kalibroinnilla ei ollut merkittävää vaikutusta ECL:n määrään. OP Ryhmä päivittää varsinaisen vähittäisasiakkaiden IFRS 9 PD-mallin ja kvantitatiivisen SICR-mallin Q4/2021 aikana osana normaalia mallipäivitystä.

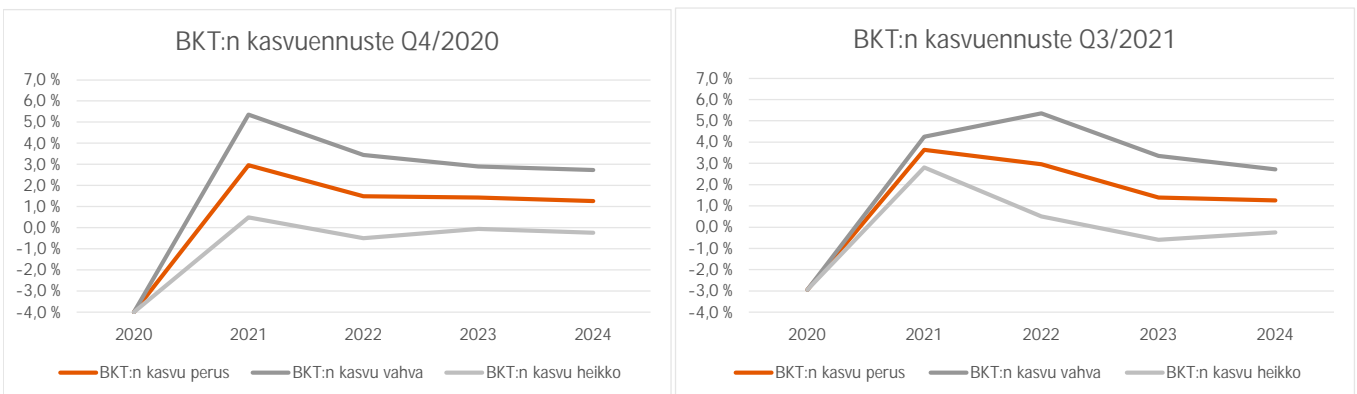
Seuraavissa kaavioissa havainnollistetaan asiakassaamisten odotettavissa olevien luottotappioiden kehitystä arvonalentumisvaiheittain viime vuosina. Kaavioissa näkyy niiden kasvu koronapandemian aikana sekä kasvun tasaantuminen.

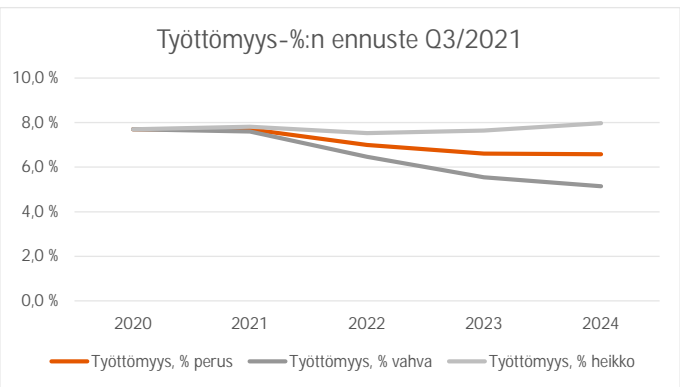
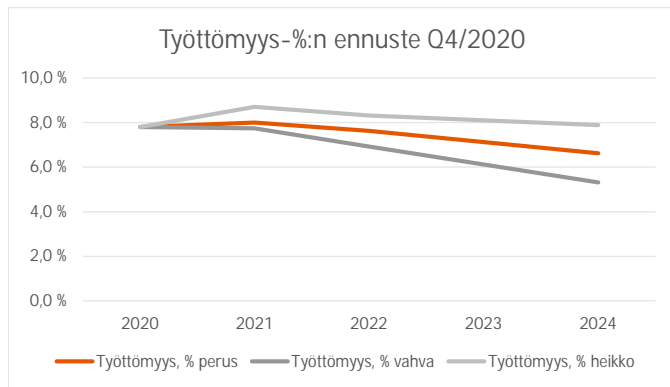

OP Ryhmä tarjoaa asiakkailleen mahdollisuutta asuntoluottojen lyhennysvapaaseen enimmillään 12 kuukauden ajaksi. Yritysten osalta maksuaikojen muutokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja hyödyntäen laajasti Finnveran tarjoamia takauksia. Maksuohjelmamuutoksissa lainanhoitajastot ja maksukyvyttömät asiakkaat tunnistetaan normaalin ohjeistuksen mukaisesti.

ECL-laskennassa makroekonomiset tekijät päivitetään kvartaaleittain. ECL lasketaan kolmen eri skenaarion painotettuna keskiarvona. Skenaariopainot ovat olleet normaalilla tasolla eli heikko 20 %, perus 60 % ja vahva 20 %. Kolmannen vuosineljänneksen 2021 aikana makroekonomisten ennusteiden päivityksellä ei ollut merkittävää vaikutusta odotettavissa olevien luottotappioiden määrään.

Seuraavissa kaavioissa havainnollistetaan BKT:n ja työttömyysasteen ennusteiden muutosta.

Saamistodistukset, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2021	7	3	6	16
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	0		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0	0		0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	1		0	2
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	-1	-1	-4
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	-1	-1	-1	-2
Tappiota koskeva vähennyserä 30.9.2021	7	2	5	13
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos 7-9/2021	0	0	0	1

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2020 aikana.

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2020	44	83	446	573
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	21		18
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-1		53	52
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-15		-13
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-20	101	81
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		1	-7	-6
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		-1	-1
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	21	14	18	53
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-9	-14	-47	-70
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	19	28	34	81
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset		0	-62	-62
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	22	10	88	119
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2020	65	93	533	692

Saamistodistukset, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2020	6	1	5	13
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-1	2		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		1	1
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		-1	-1
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	3	1	2	5
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-1	-1	-1	-3
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0			0
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	1	1	1	3
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2020	7	3	6	16

Liite 8. Vakuutusvelka

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Korvausvastuu		
Eläemuotoinen korvausvastuu	1 582	1 596
Muu korvausvastuu	1 142	1 121
Korkotäydennys (vakuutusvelan suojien arvo)	-46	16
Yhteensä	2 678	2 733
Vakuutusmaksuvastuu	734	593
Henkivakuutuksen vakuutusvelka	5 610	6 047
Yhteensä	9 022	9 374

Liite 9. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	10 522	9 449
Sijoitussopimukset	2 136	1 873
Yhteensä	12 658	11 323

Liite 10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Joukkovelkakirjalainat	10 828	12 217
Huonomman etuoikeuden luokan joukkovelkakirjalainat (SNP)	3 452	1 689
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 444	13 252
Muut		
Sijoitustodistukset	269	273
Yritystodistukset	7 465	7 347
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*	-67	-72
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	34 391	34 706

* OP Ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Liite 11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Milj. €	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2020	44	65	141	251
Käyvän arvon muutokset	21	-35	106	92
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-9	-8		-16
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		5		5
Siirrot korkokatteeseen			-41	-41
Laskennalliset verot	-3	8	-13	-8
Päättävä tase 30.9.2020	55	35	193	283

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Milj. €	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2021	109	70	203	382
Käyvän arvon muutokset	-21	93	-61	11
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-12	-50		-62
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		6		6
Siirrot korkokatteeseen			-35	-35
Laskennalliset verot	7	-10	19	16
Päättävä tase 30.9.2021	82	109	126	317

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 397 miljoonaa euroa (354) ja siihen liittyvä laskennallinen verosaaminen/-velka oli -79 miljoonaa euroa (-71). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä katsauskauden aikana oli käyvän arvon rahastossa 2 miljoonaa euroa (3). Vertailutietoina esitetään 30.9.2020 mukaiset tiedot.

Liite 12. Annetut vakuudet

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	1	136
Luotot (covered bondien vakuutena)	15 840	15 722
Muut	17 835	9 784
Annetut vakuudet yhteensä*	33 675	25 643
Vakuudelliset johdannaisvelat	448	1 078
Vakuudelliset muut velat	16 004	8 143
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 444	13 252
Yhteensä	28 896	22 473

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 1,6 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,0 miljardia euroa on päivän sisäisen liimitin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Varat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat							Kirjanpitoarvo yhteensä
	Jaksotettu hankinta-meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset		
Käteiset varat	32 274						32 274	
Saamiset luottolaitoksilta	518						518	
Johdannaissopimukset			2 734			790	3 524	
Saamiset asiakkailta	95 229						95 229	
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				12 602			12 602	
Saamistodistukset	1	17 773	386	2 018	372		20 550	
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	78	223	1 454		1 756	
Muut rahoitusvarat	2 444						2 444	
Rahoitusvarat							168 898	
Muut kuin rahoitusvarat							2 759	
Yhteensä 30.9.2021	130 466	17 773	3 199	14 843	1 827	790	171 657	
Varat, milj. €	Jaksotettu hankinta-meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä	
Käteiset varat	21 827						21 827	
Saamiset luottolaitoksilta	306						306	
Johdannaissopimukset			4 296			920	5 215	
Saamiset asiakkailta	93 644						93 644	
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				11 285			11 285	
Saamistodistukset	1	18 134	330	2 172	408		21 044	
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		-21	73	206	1 419		1 678	
Muut rahoitusvarat	2 290						2 290	
Rahoitusvarat							157 289	
Muut kuin rahoitusvarat							2 919	
Yhteensä 31.12.2020	118 067	18 113	4 698	13 663	1 827	920	160 207	

Velat, mlj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		16 278		16 278
Johdannaissopimukset	1 971		373	2 344
Velat asiakkaille		76 896		76 896
Vakuutusvelka		9 022		9 022
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	12 658			12 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 391		34 391
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 990		1 990
Muut rahoitusvelat		2 543		2 543
Rahoitusvelat				156 122
Muut kuin rahoitusvelat				1 799
Yhteensä 30.9.2021	14 629	141 120	373	157 921

Velat, mlj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		8 086		8 086
Johdannaissopimukset	2 954		470	3 424
Velat asiakkaille		73 422		73 422
Vakuutusvelka		9 374		9 374
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	11 323			11 323
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 706		34 706
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		2 261		2 261
Muut rahoitusvelat		2 448		2 448
Rahoitusvelat				145 044
Muut kuin rahoitusvelat				2 052
Yhteensä 31.12.2020	14 276	130 297	470	147 095

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo kesäkuun lopussa oli n. 587 (810) miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenoa suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 30.9.2021, mlj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	800	288	668	1 756
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 000	489	287	2 777
Sijoitussidonnaiset sopimukset	8 391	4 211		12 602
Johdannaissopimukset	6	3 432	87	3 524
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	16 185	1 110	478	17 773
Rahoitusinstrumentit yhteensä	27 382	9 531	1 519	38 432
Sijoituskiinteistöt			712	712
Yhteensä	27 382	9 531	2 231	39 143
Varojen käyvät arvot 31.12.2020, mlj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	772	268	638	1 678
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	1 970	661	278	2 909
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 481	3 804		11 285
Johdannaissopimukset	0	5 154	61	5 215
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	16 064	1 768	301	18 134
Rahoitusinstrumentit yhteensä	26 287	11 655	1 278	39 221
Sijoituskiinteistöt			623	623
Yhteensä	26 287	11 655	1 902	39 844

Velkojen käyvät arvot 30.9.2021, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	8 428	4 230		12 658
Muut		0		0
Johdannais-sopimukset	0	2 316	28	2 344
Yhteensä	8 428	6 546	28	15 002

Velkojen käyvät arvot 31.12.2020, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 506	3 817		11 323
Muut		0		0
Johdannais-sopimukset	0	3 382	42	3 424
Yhteensä	7 506	7 199	42	14 747

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssi-johdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki - konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseyryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametereihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Raholtusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2021	916	61	301	1 278
Tuloslaskelman nettotuotot	-177	26	0	-152
Laajan tuloslaskelman nettotuotot			0	0
Hankinnat	46		4	50
Myynnit	-71		-1	-71
Lyhennykset	-3		-1	-4
Siirrot tasoon 3	245		295	541
Siirrot tasosta 3	-2		-122	-123
Päättävä tase 30.9.2021	955	87	478	1 519

Raholtusvelat, milj. €	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2021	42	42
Tuloslaskelman nettotuotot	-14	-14
Päättävä tase 30.9.2021	28	28

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 30.9.2021

Milj. €	Korkokate	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-235	57	0	-177
Realisoitumattomat nettotuotot	40		0	40
Nettotuotot yhteensä	-195	57	0	-137

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyin johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2021 aikana.

Liite 15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	30.9.2021	31.12.2020
Takaukset	626	686
Takuuvastuut	2 398	2 160
Luottolupaukset	15 229	13 826
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	674	255
Muut*	1 377	1 535
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	20 304	18 461

* Josta vahinkovakuutustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 181 miljoonaa euroa (174)

Liite 16. Johdannaissopimukset
Johdannaiset yhteensä 30.9.2021

Milj. €	Nimellisarvot/äijellä oleva juoksu-aika			Käyvät arvot*		
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	21 925	68 003	87 332	177 261	2 597	1 524
Keskusvastapuoliseltä selvitettävät	10 704	39 009	53 325	103 038	57	51
Settled-to-market (STM)	6 856	25 292	38 736	70 884	45	41
Collateralised-to-market (CTM)	3 848	13 718	14 588	32 153	12	9
Valuuttajohdannaiset	40 572	5 497	747	46 815	728	668
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	2			2	0	
Luottojohdannaiset	100	123		223	2	-17
Muut johdannaiset	209	526	4	740	81	45
Johdannaiset yhteensä	62 808	74 149	88 083	225 040	3 408	2 220

Johdannaiset yhteensä 31.12.2020

Milj. €	Nimellisarvot/äijellä oleva juoksu-aika			Käyvät arvot*		
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	30 868	71 044	81 706	183 618	3 993	2 173
Keskusvastapuoliseltä selvitettävät	9 805	42 800	48 980	101 586	19	21
Settled-to-market (STM)	6 579	27 094	35 623	69 296	14	16
Collateralised-to-market (CTM)	3 226	15 706	13 357	32 290	5	5
Valuuttajohdannaiset	48 773	4 121	1 880	54 774	1 038	1 059
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset		2		2	0	
Luottojohdannaiset	90	82		172	1	0
Muut johdannaiset	133	458	11	602	52	28
Johdannaiset yhteensä	79 864	75 707	83 597	239 168	5 085	3 260

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka muiden kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten osalta esitetään taseessa muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoitettu taseessa.

Liite 17. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma

Vahinkovakuutus	30.9.2021		31.12.2020	
	Käypä arvo*, milj. €	%	Käypä arvo*, milj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	707	17	461	11
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	702	17	456	11
Johdannaiset***	6	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 492	59	2 684	65
Valtiot	424	10	605	15
Investment Grade	1 712	41	1 602	39
Kehittyvät markkinat ja High Yield	165	4	280	7
Strukturoidut sijoitukset****	191	5	188	5
Osakkeet yhteensä	555	13	525	13
Suomi	104	2	112	3
Kehittyneet markkinat	262	6	237	6
Kehittyvät markkinat	114	3	110	3
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	6	0	6	0
Pääomasijoitukset	68	2	59	1
Valtioneitoiset sijoitukset yhteensä	33	1	33	1
Hedge fund -rahastot	33	1	33	1
Kiinteistöinvestitukset yhteensä	409	10	398	10
Suorat kiinteistöt	251	6	251	6
Epäsuorat kiinteistöinvestitukset	158	4	148	4
Yhteensä	4 196	100	4 102	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Henkivakuutus	30.9.2021		31.12.2020	
	Käypä arvo*, milj. €	%	Käypä arvo*, milj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	670	18	493	14
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	666	18	490	14
Johdannaiset***	4	0	3	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 260	62	2 414	67
Valtiot	278	8	447	12
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat			9	0
Investment Grade	1 619	44	1 497	42
Kehittyvät markkinat ja High Yield	105	3	191	5
Strukturoidut sijoitukset****	260	7	270	7
Osakkeet yhteensä	489	13	471	13
Suomi	85	2	86	2
Kehittyneet markkinat	230	6	214	6
Kehittyvät markkinat	99	3	101	3
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	3	0
Pääomasijoitukset	72	2	67	2
Valtioneitoiset sijoitukset yhteensä	40	1	40	1
Hedge fund -rahastot	40	1	40	1
Kiinteistöinvestitukset yhteensä	191	5	185	5
Suorat kiinteistöt	50	1	50	1
Epäsuorat kiinteistöinvestitukset	141	4	135	4
Yhteensä	3 649	100	3 602	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Liite 18. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, johdon avainhenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän johdon avainhenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja, OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenet ja suoraan pääjohtajalle raportoivat johtajat sekä OP Osuuskunnan hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja hallintoneuvoston jäsenet. Johdon avainhenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa johdon avainhenkilöllä tai heidän läheisellä perheenjäsenellä on määräysvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2020 jälkeen.

Taloudellinen informaatio

Vuoden 2021 raporttien julkaisujankohdat:

OP Yhteinliittymän vakavaraisuusraportti 30.9.2021	Viikko 44
OP Ryhmän toimintakertomus ja tilinpäätös 2021	Viikko 10
Selvitys OP Ryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2021	Viikko 10
OP Ryhmän vuosikatsaus 2021 (sis. vastuullisuusraportoinnin)	Viikko 10
OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportti 2021	Viikko 10
OP Ryhmän toimielinten palkitsemisraportti 2021	Viikko 10
OP Ryhmän toimielinten palkitsemispolitiikka	Viikko 10

Vuoden 2021 tilinpäätöstiedotteen ja vuoden 2022 osavuositarkastusten sekä puolivuositarkastuksen julkaisupäivämäärät:

Tilinpäätöstiedote 1.1.-31.12.2021	9.2.2022
Osavuositarkastus 1.1.-31.3.2022	4.5.2022
Puolivuositarkastus 1.1.-30.6.2022	27.7.2022
Osavuositarkastus 1.1.-30.9.2022	26.10.2022
OP Yhteinliittymän vakavaraisuusraportti 31.3.2022	Viikko 19
OP Yhteinliittymän vakavaraisuusraportti 30.6.2022	Viikko 31
OP Yhteinliittymän vakavaraisuusraportti 30.9.2022	Viikko 44

Helsingissä 27.10.2021

OP Osuuskunta

Hallitus

Lisätiedot:

Pääjohtaja Timo Ritakallio, puh. 010 252 4500
Talous- ja rahoitusjohtaja Vesa Aho, puh. 010 252 1427
Viestintä- ja vastuullisuusjohtaja Tuuli Kousa, puh. 010 252 2957

www.op.fi